

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2019 m. lapkričio 19 d.*

Turinys

Teisinis pagrindas	4
Sąjungos teisė	4
ES sutartis	4
Chartija	4
Direktyva 2000/78	5
Lenkijos teisė	5
Konstitucija	5
Naujasis Aukščiausiojo Teismo įstatymas	6
– Nuostatos dėl Sąd Najwyższy (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų pensinio amžiaus sumažinimo	6
– Nuostatos dėl „Sąd Najwyższy“ (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų skyrimo	7
– Nuostatos dėl Drausmės bylų kolegijos	7
Administracinių teismų santvarkos įstatymas	8
NTT įstatymas	8
Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai	10
Procesas Teisingumo Teisme	13
Dėl prejudicinių klausimų	15
Dėl pirmojo klausimo bylose C-624/18 ir C-625/18	15
Dėl klausimų byloje C-585/18 ir antrojo bei trečiojo klausimų bylose C-624/18 ir C-625/18	15

* Proceso kalba: lenkų.

Dėl Teisingumo Teismo jurisdikcijos	16
Dėl galimo pagrindo priimti sprendimą nebuvimo	17
Dėl antrojo ir trečiojo klausimų bylose C-624/18 ir C-625/18 priimtinumą	20
Dėl antrojo ir trečiojo klausimų bylose C-624/18 ir C-625/18 nagrinėjimo iš esmės	21
Dėl bylinėjimosi išlaidų	29

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Direktyva 2000/78/EB – Vienodas požiūris užimtumo ir profesinėje srityje – Nediskriminavimas dėl amžiaus – *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas, Lenkija) teisėjų pensinio amžiaus sumažinimas – 9 straipsnio 1 dalis – Teisė pareikšti ieškinį – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnis – Veiksminga teisminė apsauga – Teisėjų nepriklausomumo principas – Naujos *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) kolegijos, kompetentingos nagrinėti bylas dėl šio teismo teisėjų išleidimo į pensiją, įkūrimas – Kolegija, kurią Nacionalinės teisėjų tarybos siūlymu sudaro Lenkijos Respublikos prezidento naujai paskirti teisėjai – Šios tarybos nepriklausomumas – Įgaliojimai netaikyti Sąjungos teisės neatitinkančių nacionalinės teisės aktų – Sąjungos teisės viršenybė“

Sujungtose bylose C-585/18, C-624/18 ir C-625/18

dėl *Sąd Najwyższy (Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych)* (Aukščiausiojo Teismo darbo ir socialinio draudimo bylų kolegija, Lenkija) 2018 m. rugpjūčio 30 d. nutartimi (C-585/18) ir 2018 m. rugsėjo 19 d. nutartimi (C-624/18 ir C-625/18), kurias Teisingumo Teismas gavo 2018 m. rugsėjo 20 d. (C-585/18) ir 2018 m. spalio 3 d. (C-624/18 ir C-625/18), pagal SESV 267 straipsnį pateiktų trijų prašymų priimti prejudicinį sprendimą bylose

A. K.

prieš

Krajowa Rada Sądownictwa (C-585/18),

ir

CP (C-624/18),

DO (C-625/18)

prieš

Sąd Najwyższy,

dalyvaujant

Prokurator Generalny, atstovaujamam Prokuratura Krajowa,

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kuri sudaro pirmininkas K. Lenaerts, pirmininko pavaduotoja R. Silva de Lapuerta, kolegijų pirmininkai J.-C. Bonichot, A. Prechal (pranešėja), E. Regan, P. G. Xuereb ir L. S. Rossi, teisėjai E. Juhász, M. Ilešič, J. Malenovský ir N. Piçarra,

generalinis advokatas E. Tanchev,

posėdžio sekretorius M. Aleksejev, skyriaus vadovas, ir R. Schiano, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2019 m. kovo 19 d. ir gegužės 14 d. posėdžiams,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- A. K., CP ir DO, atstovaujamų *adwokaci* S. Gregorczyk-Abram, ir M. Wawrykiewicz,
- *Krajowa Rada Sądownictwa*, atstovaujamos D. Drajewicz, J. Dudzicz ir D. Pawełczyk-Woicka,
- *Sąd Najwyższy*, atstovaujamo *radca prawny* M. Wrzolek-Romanczuk,
- *Prokurator Generalny*, atstovaujamo *Prokuratura Krajowa*, savo ruožtu atstovaujamos S. Bańko, R. Hernand, A. Reczka, T. Szafranski ir M. Szumacher,
- Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna ir S. Żyrek, padedamų advokato W. Gontarski,
- Latvijos vyriausybės, atstovaujamos I. Kucina ir V. Soņeca,
- Europos Komisijos, atstovaujamos H. Krämer ir K. Herrmann,
- ELPA priežiūros institucijos, atstovaujamos J.S. Watson, C. Zatschler, I. O. Vilhjálmsdóttir ir C. Howdle,

susipažinęs su 2019 m. birželio 27 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymai priimti prejudicinį sprendimą pateikti dėl ESS 2 straipsnio, 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, SESV 267 straipsnio trečios pastraipos, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 straipsnio ir 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyvos 2000/78/EB, nustatančios vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus (OL L 303, 2000, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 79), 9 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.
- 2 Šie prašymai pateikti nagrinėjant, pirma, *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas, Lenkija) teisėjo A. K. ir *Krajowa Rada Sądownictwa* (Nacionalinė teisėjų taryba, Lenkija) (toliau – NTT) (byla C-585/18) ir, antra, *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas, Lenkija) teisėjų CP ir DO ir šio teismo (bylos C-624/18 ir C-625/18) ginčus dėl šių teisėjų išleidimo į pensiją anksčiau laiko įsigaliojus naujiems nacionalinės teisės aktams.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

ES sutartis

- 3 ESS 2 straipsnis suformuluotas taip:

„Sąjunga yra grindžiama šiomis vertybėmis: pagarba žmogaus orumui, laisve, demokratija, lygybė, teisine valstybe ir pagarba žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises. Šios vertybės yra bendros valstybėms narėms, gyvenančioms visuomenėje, kurioje vyrauja pliuralizmas, nediskriminavimas, tolerancija, teisingumas, solidarumas ir moterų bei vyrų lygybė.“

- 4 ESS 19 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Europos Sąjungos Teisingumo Teismas apima Teisingumo Teismą, Bendrąjį Teismą ir specializuotus teismus. Jis užtikrina, kad aiškinant ir taikant Sutartis būtų laikomasi teisės.

Valstybės narės numato teisių gynimo priemones, būtinas užtikrinant veiksmingą teisminę apsaugą Sąjungos teisei priklausančiose srityse.“

Chartija

- 5 Chartijos VI antraštinės dalies „Teisingumas“ 47 straipsnyje „Teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą“ nustatyta:

„Kiekvienas asmuo, kurio teisės ir laisvės, garantuojamos Sąjungos teisės, yra pažeistos, turi teisę į veiksmingą jų gynybą teisme šiame straipsnyje nustatytais sąlygomis.

Kiekvienas asmuo turi teisę, kad jo bylą per kiek įmanoma trumpesnę laiką viešai ir teisingai išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas. <...>

<...>“

- 6 Chartijos 51 straipsnyje „Taikymo sritis“ nurodyta:

„1. Šios Chartijos nuostatos skirtos Sąjungos institucijoms, įstaigoms ir organams, tinkamai atsižvelgiant į subsidiarumo principą, bei valstybėms narėms [tik] tais atvejais, kai šios įgyvendina Sąjungos teisę. Todėl jie turi gerbti teises, laikytis principų ir juos taikyti pagal turimus atitinkamus įgaliojimus, nepažeisdami Sąjungos įgaliojimų, suteiktų jai Sutartimis, ribų.

2. Ši Chartija neišplečia Sąjungos teisės taikymo srities už Sąjungos įgaliojimų ribų, nenustato Sąjungai naujų įgaliojimų ar užduočių ir nepakeičia Sutartyse nustatytųjų.“

- 7 Chartijos 52 straipsnio 3 dalyje numatyta:

„Šioje Chartijoje nurodytų teisių, atitinkančių [1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos] žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos garantuojamas teises, esmė ir taikymo sritis yra tokia, kaip nustatyta toje Konvencijoje. Ši nuostata nekliaudo Sąjungos teisėje numatyti didesnę apsaugą.“

- 8 Su Pagrindinių teisių chartija susijusiuose išaiškinimuose (OL C 303, 2007, p. 17) dėl Chartijos 47 straipsnio antros pastraipos nurodyta, kad ši nuostata atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK) 6 straipsnio 1 dalį.

Direktyva 2000/78

- 9 Direktyvos 2000/78 1 straipsnyje nustatyta:

„Šios direktyvos tikslas – nustatyti kovos su diskriminacija dėl <...> amžiaus <...> užimtumo ir profesinėje srityje bendrus pagrindus siekiant valstybėse narėse įgyvendinti vienodo požiūrio principą.“

- 10 Šios direktyvos 2 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Šioje direktyvoje „vienodo požiūrio principas“ reiškia, kad dėl kurios nors iš 1 straipsnyje nurodytų priežasčių nėra jokios tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos.“

- 11 Direktyvos 2000/78 9 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad šioje direktyvoje numatytoms pareigoms vykdyti visiems asmenims, manantiems, kad jie nukentėjo, kadangi jiems nebuvo taikomas vienodo požiūrio principas, būtų prieinamos teismo ir (arba) administracinės procedūros <...>, net pasibaigus tariamai diskriminuojantiems santykiams.“

Lenkijos teisė

Konstitucija

- 12 Pagal Konstitucijos 179 straipsnį Lenkijos Respublikos prezidentas (toliau – Respublikos prezidentas), remdamasis NTT siūlymu, skiria teisėjus neterminuotam laikotarpiui.

- 13 Konstitucijos 186 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„[NTT] yra teismų ir teismų nepriklausomumo garantas.“

- 14 Konstitucijos 187 straipsnyje nustatyta:

„1. [NTT] sudaro:

- 1) [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] pirmininkas, teisingumo ministras, [*Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas)] pirmininkas ir Respublikos prezidento paskirtas asmuo;
- 2) penkiolika narių, išrinktų iš [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)], bendrosios kompetencijos teismų, administracinių teismų ir karo teismų teisėjų tarpo;
- 3) keturi nariai, kuriuos iš savo narių tarpo išrenka [*Sejm* (Seimas, Lenkija)], ir du nariai, kuriuos iš senatorių tarpo išrenka Senatas.

<...>

3. [NTT] narių kadencija yra ketveri metai.

4. [NTT] organizacinę struktūrą, veiklos sritis, darbo tvarką ir narių rinkimo tvarką nustato įstatymas.“

Naujasis Aukščiausiojo Teismo įstatymas

– *Nuostatos dėl Sąd Najwyższy (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų pensinio amžiaus sumažinimo*

- 15 2002 m. lapkričio 23 d. *ustawa o Sądzie Najwyższym* (Aukščiausiojo Teismo įstatymas, *Dz. U.*, 2002, 240 pozicija) 30 straipsnyje buvo numatyta, kad *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų pensinis amžius yra 70 metų.
- 16 2017 m. gruodžio 20 d. Respublikos prezidentas pasirašė 2017 m. gruodžio 8 d. *Ustawa o Sądzie Najwyższym* (Aukščiausiojo Teismo įstatymas, *Dz. U.*, 2018, 5 pozicija, toliau – naujasis Aukščiausiojo Teismo įstatymas), kuris įsigaliojo 2018 m. balandžio 3 d. Vėliau šis įstatymas kelis kartus iš dalies keistas.

- 17 Naujojo Aukščiausiojo Teismo įstatymo 37 straipsnyje nustatyta:

„1. [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjai į pensiją išeina, kai jiems sukanka 65 metai, nebent iki [65 metų] amžiaus likus ne daugiau kaip dvylikai mėnesių, bet ne mažiau kaip šešiams mėnesiams pateikia pareiškimą dėl pageidavimo toliau eiti pareigas ir pažymą, parengtą pagal kandidatams į teisėjus taikytinus reikalavimus, patvirtinančią, kad sveikatos būklė leidžia jiems eiti teisėjo pareigas, ir [Respublikos prezidentas] jiems duoda sutikimą dėl [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjo įgaliojimų vykdymo termino pratęsimo.

1a. Prieš duodamas tokį sutikimą [Respublikos prezidentas] prašo [NTT] pateikti išvadą. [NTT] pateikia [Respublikos prezidentui] savo išvadą per 30 dienų nuo tos dienos, kai jis paprašė ją pateikti. Jei [NTT] nepateikia savo išvados per antrame sakinyje nustatytą terminą, laikoma, kad ši išvada teigiama.

1b. [NTT], rengdama 1a dalyje nurodytą išvadą, atsižvelgia į teismų sistemos interesus arba svarbų viešąjį interesą, visų pirma į racionalų [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjų paskyrimą arba poreikį, atsiradusį dėl tam tikrų [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] kolegijų darbo krūvio.

<...>

4. 1 dalyje nurodytas sutikimas duodamas trejų metų laikotarpiui, šis terminas gali būti pratęstas viena kartą. <...>“

- 18 Šio įstatymo 39 straipsnyje nustatyta:

„[*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjo išėjimo į pensiją arba atleidimo iš pareigų dėl pensinio amžiaus datą nustato [Respublikos prezidentas].“

- 19 Šio įstatymo 111 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„[*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjai, kuriems iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos sukako 65 metai arba kurie šio amžiaus sulauks per tris mėnesius nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos, išeina į pensiją kitą dieną po to, kai sueina šis trijų mėnesių terminas, nebent per vieną mėnesį nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos pateikia 37 straipsnio 1 dalyje nurodytus pareiškimą ir pažymą, o [Respublikos prezidentas] duoda jiems sutikimą toliau eiti [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjo pareigas. <...>“

– Nuostatos dėl „Sąd Najwyższy“ (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų skyrimo

- 20 Pagal naujojo Aukščiausiojo Teismo įstatymo 29 straipsnį *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjus skiria [Respublikos prezidentas] NTT siūlymu. Šio įstatymo 30 straipsnyje išvardytos sąlygos, kurias turi atitikti asmuo, kad galėtų būti paskirtas į *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjo pareigas.

– Nuostatos dėl Drausmės bylų kolegijos

- 21 Pagal naująjį Aukščiausiojo Teismo įstatymą *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) buvo įsteigta nauja kolegija *Izba Dyscyplinarna* (toliau – Drausmės bylų kolegija).

- 22 Naujojo Aukščiausiojo Teismo įstatymo 20 straipsnyje nustatyta:

„[*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] pirmojo pirmininko įgaliojimus dėl Drausmės bylų kolegijos ir į jos sudėtį įeinančių teisėjų įgyvendina:

- kaip apibrėžta 14 straipsnio 1 dalies 1, 4 ir 7 punktuose, 31 straipsnio 1 dalyje, 35 straipsnio 2 dalyje, 36 straipsnio 6 dalyje, 40 straipsnio 1 ir 4 dalyse ir 51 straipsnio 7 ir 14 dalyse, [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] pirmininkas, kuris vadovauja Drausmės bylų kolegijos darbui,
- kaip apibrėžta 14 straipsnio 1 dalies 2 punkte ir 55 straipsnio 3 dalies antrame sakinyje, [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] pirmasis pirmininkas, suderinęs su [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] pirmininku, kuris vadovauja Drausmės bylų kolegijos darbui.“

- 23 Naujojo Aukščiausiojo Teismo įstatymo 27 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Drausmės bylų kolegijos jurisdikcijai priklauso:

- 1) drausmės bylos:

- dėl [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjų

<...>

- 2) darbo teisės ir socialinės apsaugos bylos, susijusios su [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjais;

- 3) bylos, susijusios su [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjų išleidimu į pensiją.“

- 24 Naujojo Aukščiausiojo Teismo įstatymo 79 straipsnyje numatyta:

„Darbo teisės ir socialinės apsaugos bylas, susijusias su [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjais, taip pat bylas, susijusias su [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjo išleidimu į pensiją, nagrinėja:

- 1) pirmąją instanciją – vienas [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] Drausmės bylų kolegijos teisėjas;

- 2) apeliacinę instanciją – trys [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] Drausmės bylų kolegijos teisėjai.“

25 Naujojo Aukščiausiojo Teismo įstatymo 25 straipsnyje nurodyta:

„*Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych* (Darbo ir socialinio draudimo bylų kolegija) yra kompetentinga nagrinėti bylas dėl darbo teisės, socialinės apsaugos bylas <.. >“

26 Naujojo Aukščiausiojo Teismo įstatymo pereinamojo laikotarpio nuostatos apima, be kita ko, šias nuostatas:

„131 straipsnis

Kol į [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] Drausmės bylų kolegiją nėra paskirti visi teisėjai, kiti [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjai negali būti perkelti į šią kolegiją.

<...>

134 straipsnis

Įsigaliojus šiam įstatymui [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] Darbo teisės, socialinės apsaugos ir viešųjų reikalų bylų kolegijos teisėjai tampa Darbo ir socialinio draudimo bylų kolegijos teisėjais.“

27 2018 m. balandžio 12 d. *Ustawa o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym* (Įstatymas, kuriuo iš dalies keičiamas Aukščiausiojo Teismo įstatymas, *Dz. U.*, 2018, 847 pozicija), įsigaliojusio 2018 m. gegužės 9 d., 1 straipsnio 14 punktu naujojo Aukščiausiojo Teismo įstatymo 131 straipsnis buvo iš dalies pakeistas taip:

„Teisėjai, kurie šio įstatymo įsigaliojimo dieną eina pareigas kitose [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] kolegijose, gali būti perkelti į Drausmės bylų kolegiją. Iki dienos, kurią visi [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] Drausmės bylų kolegijos teisėjai bus paskirti pirmą kartą, teisėjas, einantis pareigas kitoje [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] kolegijoje, pateikia [NTT] prašymą perkelti jį į Drausmės bylų kolegiją, gavęs [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] pirmojo pirmininko, [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] pirmininko, kuris vadovauja Drausmės bylų kolegijos darbui, ir kolegijos, kurioje prašymą jį perkelti teikiantis teisėjas eina pareigas, sutikimą. Iki tos dienos, kai visos pareigos Drausmės bylų kolegijoje bus užimtos pirmą kartą, [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėją į Drausmės bylų kolegiją [NTT] teikimu skiria [Respublikos prezidentas].“

Administracinių teismų santvarkos įstatymas

28 2002 m. liepos 25 d. *Ustawa – Prawo o ustroju sądów administracyjnych* (Administracinių teismų santvarkos įstatymas, *Dz. U.*, 2017, 2188 pozicija) 49 straipsnyje numatyta, kad šio įstatymo nereglamentuojamiems aspektams taikomos naujojo Aukščiausiojo Teismo įstatymo nuostatos.

NTT įstatymas

29 NTT veiklą reglamentuoja 2011 m. gegužės 12 d. *Ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa* (Nacionalinės teisėjų tarybos įstatymas, 2011 m. *Dz. U.* Nr. 126, 714 pozicija), iš dalies pakeistas 2017 m. gruodžio 8 d. *Ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw* (Įstatymas, kuriuo iš dalies keičiamas Nacionalinės teisėjų tarybos įstatymas ir tam tikri kiti įstatymai, *Dz. U.*, 2018, 3 pozicija) (toliau – NTT įstatymas).

30 NTT įstatymo 9a straipsnyje nustatyta:

„1. Seimas iš [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)], bendrosios kompetencijos teismų, administracinių teismų ir karo teismų teisėjų tarpo išrenka penkiolika [NTT] narių bendrai ketverių metų kadencijai.

2. Rinkdamas 1 dalyje nurodytus narius Seimas pagal galimybes atsižvelgia į poreikį užtikrinti, kad [NTT] būtų atstovaujama skirtingų rūšių ir lygių teismams.

3. Bendra naujų [NTT] narių, išrinktų iš teisėjų tarpo, kadencija prasideda kitą dieną po jų išrinkimo. Ankstesnės kadencijos [NTT] nariai atlieka savo funkcijas iki bendros naujų [NTT] narių kadencijos pradžios.“

31 Pagal NTT įstatymo 11a straipsnio 2 dalį iš teisėjų tarpo renkamų NTT narių kandidatūras gali siūlyti ne mažiau kaip 2 000 Lenkijos piliečių arba ne mažiau kaip 25 teisėjo pareigas einančių asmenų grupė. Seimo vykdomą NTT narių skyrimą reglamentuoja NTT įstatymo 11d straipsnis.

32 Remiantis NTT įstatymo 34 straipsniu, trijų NTT narių komisija pateikia poziciją dėl kandidatų į teisėjus vertinimo.

33 NTT įstatymo 35 straipsnyje nustatyta:

„1. Jeigu į teisėjo ar teisėjo stažuotojo pareigas pretenduoja daugiau negu vienas kandidatas, komisija sudaro rekomenduojamų kandidatų sąrašą.

2. Sudarydama kandidatų sąrašo eilės tvarką komisija pirmiausia atsižvelgia į kandidatų kvalifikacijos vertinimą, taip pat į:

1) profesinę patirtį, įskaitant teisės aktų nuostatų taikymo patirtį, akademinį nuopelną, vadovų nuomones, rekomendacijas, publikacijas ir kitus prie paraiškos formos pridėtus dokumentus;

2) kompetentingo teismo kolegijos nuomonę ir atitinkamo visuotinio teisėjų susirinkimo vertinimą.

3. Tai, kad nėra šio straipsnio 2 dalyje nurodytų dokumentų, netrukdo sudaryti rekomenduojamų kandidatų sąrašą.“

34 NTT įstatymo 37 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Jei į teisėjo pareigas pretenduoja keli kandidatai, [NTT] nagrinėja ir įvertina visas pateiktas paraiškas bendrai. Tokiu atveju [NTT] dėl visų kandidatų priima nutarimą, jame pareiškia poziciją dėl pasiūlymo skirti į teisėjo pareigas pateikimo.“

35 NTT įstatymo 44 straipsnyje nustatyta:

„1. Bylos dalyvis gali kreiptis į [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] dėl [NTT] nutarimo neteisėtumo, nebent atskirose nuostatose numatyta kitaip. <...>

1a. Atskirais atvejais, susijusiais su [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjo paskyrimu į pareigas, gali būti paduodamas apeliacinis skundas [*Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas)]. Tokiais atvejais skundas [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] nėra galimas. Apeliacinis skundas [*Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas)] negali būti grindžiamas pagrindu, kad buvo neteisingai įvertinta, kaip kandidatai atitinka kriterijus, į kuriuos buvo atsižvelgta priimant sprendimą dėl siūlymo skirti į [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjo pareigas.

1b. Jeigu ne visi bylos dalyviai ginčijo 37 straipsnio 1 dalyje nurodytą nutarimą, atskirais atvejais, susijusiais su [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjo paskyrimu į pareigas, galutinė tampa ta nutarimo dalis, kurioje yra su apeliacinio skundo nepadavusiais bylos dalyviais susijęs sprendimas siūlyti skirti į [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjo pareigas, ir ta dalis, kurioje yra sprendimas neteikti siūlymo skirti jų į [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjo pareigas.

2. Skundas paduodamas per *Przewodniczący* [NTT pirmininkas] per dvi savaites, skaičiuojant nuo pranešimo apie nutarimą ir jo motyvus dienos. <...>“

36 2017 m. gruodžio 8 d. įstatymo, kuriuo buvo pakeistas NTT įstatymas, 6 straipsnyje nurodyta:

„[Konstitucijos] 187 straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodytų [NTT] narių, atrinktų pagal anksčiau galiojusias nuostatas, kadencija trunka iki dienos, einančios prieš pirmąją naujų [NTT] narių kadencijos dieną, tačiau ji neturi būti ilgesnė nei 90 dienų nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos, nebent dėl kadencijos pabaigos šis terminas pasibaigė anksčiau.“

Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

37 Byloje C-585/18 *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas) teisėjas A. K., sulaukęs 65 metų amžiaus prieš įsigaliojant naujam Aukščiausiojo Teismo įstatymui, pagal šio įstatymo 37 straipsnio 1 dalį ir 111 straipsnio 1 dalį pateikė pareiškimą, jame nurodė pageidaujantis toliau eiti teisėjo pareigas. 2018 m. liepos 27 d. NTT, remdamasi nurodyto įstatymo 37 straipsnio 1a dalimi, pateikė neigiamą nuomonę dėl šio prašymo. 2018 m. rugpjūčio 10 d. A. K. apskundė šią nuomonę *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas). Grįsdamas šį skundą A. K., be kita ko, nurodė, kad jo išleidimas į išankstinę pensiją nuo 65 metų pažeidžia ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą ir Chartijos 47 straipsnį, taip pat Direktyvą 2000/78, visų pirma jos 9 straipsnio 1 dalį.

38 Bylos C-624/18 ir C-625/18 susijusios su dviem *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjais CP ir DO, kuriems 65 metai taip pat sukako iki naujojo Aukščiausiojo Teismo įstatymo įsigaliojimo dienos, bet jie nepateikė pareiškimo pagal šio įstatymo 37 straipsnio 1 dalį ir 111 straipsnio 1 dalį. Gavę informaciją, kad Respublikos prezidentas, remdamasis minėto įstatymo 39 straipsniu, paskelbė, jog nuo 2018 m. liepos 4 d. jie laikomi išėjusiais į pensiją, suinteresuotieji asmenys kreipėsi į *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) su skundais ir paprašė pripažinti, kad jų, kaip pareigas einančių šio teismo teisėjų, darbo santykiai nuo tos dienos nebuvo pakeisti į pensiją išėjusių šio teismo teisėjų darbo santykius. Grįsdami savo prašymus jie nurodė Direktyvos 2000/78 2 straipsnio 1 dalyje įtvirtinto diskriminacijos dėl amžiaus draudimo pažeidimą.

39 Šiuos skundus nagrinėjanti *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) *Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych* (Darbo ir socialinio draudimo bylų kolegija) savo nutartyse dėl prašymų priimti prejudicinį sprendimą bylose C-624/18 ir C-625/18 nurodė gavusi šiuos skundus, nes Drausmės bylų kolegija dar nebuvo įsteigta. Šiomis aplinkybėmis prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar pagal Direktyvos 2000/78 9 straipsnio 1 dalį ir Chartijos 47 straipsnį jis turi netaikyti nacionalinės teisės nuostatų, pagal kurias jurisdikcija nagrinėti tokius skundus suteikiama dar neįsteigtai kolegijai. Šis teismas vis dėlto pabrėžia, kad klausimas galėtų tapti nereikšmingas, jeigu į Drausmės bylų kolegiją būtų paskirti teisėjai.

40 Be to, prašymuose priimti prejudicinį sprendimą bylose C-585/18, C-624/18 ir C-625/18 juos pateikęs teismas mano, kad, atsižvelgiant, be kita ko, į aplinkybes, kuriomis turi būti paskirti nauji Drausmės bylų kolegijos teisėjai, kyla rimtų abejonių dėl to, ar ši kolegija ir jos nariai pakankamai atitiks nepriklausomumo ir nešališkumo reikalavimus.

- 41 Šiuo klausimu minėtas teismas, priminęs, kad šiuos teisėjus NTT siūlymu skiria Respublikos prezidentas, visų pirma pažymi, kad dėl 2017 m. gruodžio 8 d. įstatymo, kuriuo iš dalies keičiamas Nacionalinės teisėjų tarybos įstatymas ir tam tikri kiti įstatymai, įgyvendintos reformos penkiolika iš dvidešimt penkių NTT narių, kurie turi būti renkami iš teisėjų tarpo, renka nebe visuotiniai visų pakopų teisėjų susirinkimai, o Seimas. Anot prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo, ši situacija kelia grėsmę valdžių padalijimui kaip demokratinės teisinės valstybės pagrindui ir neatitinka šioje srityje vyraujančių tarptautinių ir Europos standartų, kaip tai visų pirma matyti iš 2010 m. lapkričio 17 d. Europos Tarybos Ministrų Komiteto rekomendacijos CM/Rec(2010)12 dėl teisėjų nepriklausomumo, veiksmingumo ir vaidmens, 2017 m. gruodžio 11 d. Europos demokratijos per teisę komisijos (Venecijos komisija) nuomonės Nr. 904/2017 (CDL-AD(2017)031) ir 2007 m. lapkričio 23 d. Konsultacinės Europos teisėjų tarybos Europos Tarybos Ministrų Komitetui pateiktos Nuomonės Nr. 10 (2007) dėl visuomenei tarnaujančių teismų.
- 42 Be to, ir sąlygos, pirmiausia procedūrinės, kuriomis NTT nariai buvo atrenkami ir skiriami į pareigas 2018 m., ir taip sudarytos šios institucijos ligšiolinės veiklos analizė rodo, kad NTT yra priklausoma nuo politinės valdžios ir nesugeba vykdyti savo konstitucinės paskirties – užtikrinti teismų ir teisėjų nepriklausomumą.
- 43 Viena vertus, neseniai vykę naujų NTT narių rinkimai buvo neskaidrūs ir sukėlė didelių abejonių dėl to, ar per juos iš tiesų laikytasi taikytinuose teisės aktuose nustatytų reikalavimų. Be to, nebuvo laikytasi Konstitucijos 187 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatyto reikalavimo atstovauti įvairių rūšių ir lygių teismams. Iš tiesų nė vienas NTT narys nėra išrinktas iš *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas), apeliacinių teismų ar karo teismų teisėjų; tarp narių yra vienas vaivadijos administracinio teismo atstovas, du apygardos teismų atstovai ir dvylika apylinkės teismų atstovų.
- 44 Kita vertus, išanalizavus naujai sudarytos NTT veiklą paaiškėjo, kad nėra jokių šios institucijos pozicijų, ginančių *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) nepriklausomumą įvykus krizei, sukeltai šiam teismui skirtų naujausių teisėkūros reformų. Priešingai, NTT ar jos nariai viešai kritikavo *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) narius dėl to, kad jie pateikė Teisingumo Teismui prejudicinius klausimus arba bendradarbiavo su Sąjungos institucijomis, visų pirma su Europos Komisija. Be to, NTT praktika, kai ji turi pateikti nuomonę dėl galimo *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjo įgaliojimų vykdymo pratęsimo sulaukus naujai nustatyto 65 metų pensinio amžiaus, yra, kaip matyti iš NTT nuomonės, ginčijamos prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme byloje C-585/18, teikti neigiamas ir nemotyvuotas nuomones arba tik pakartoti naujojo Aukščiausiojo Teismo įstatymo 37 straipsnio 1b dalies tekstą.
- 45 Be to, NTT vykdyta atranka į šešiolika Drausmės bylų kolegijos teisėjų vietų, kurias 2018 m. gegužės 24 d. Respublikos prezidentas paskelbė laisvomis, parodė, kad dvylika NTT atrinktų kandidatų – šeši prokurorai, du teisėjai, du patarėjai teisės klausimais ir du universiteto dėstytojai – yra asmenys, kurie iki tol priklausė nuo vykdomosios valdžios arba per teisinės valstybės krizę Lenkijoje veikė politinės valdžios nurodymu ar pagal jos lūkesčius, arba asmenys, kurie neatitiko teisinių kriterijų ar kuriems praeityje taikytos drausminės nuobaudos.
- 46 Galiausiai prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžia, kad procedūra, pagal kurią NTT turi atrinkti kandidatus į Drausmės bylų kolegijos teisėjo pareigas ir kuri neleidžia rinktis iš esamų *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) narių, buvo sukurta ir vėliau pakeista taip, kad NTT galėtų veikti savo nuožiūra ir nebūtų realios galimybės taikyti kontrolę šiuo klausimu.
- 47 Pirma, *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) nebedalyvaus šioje paskyrimo procedūroje, todėl veiksmingas ir išsamus kandidatų nuopelnų vertinimas nebebus užtikrintas. Antra, tai, kad kandidatai nepateikia NTT įstatymo 35 straipsnio 2 dalyje nurodytų dokumentų, kurie vis dėlto yra esminiai norint priimti sprendimą dėl suinteresuotųjų asmenų, nebėra kliūtis sudaryti NTT rekomenduojamų

kandidatų sąrašą, kaip matyti iš šio įstatymo 35 straipsnio 3 dalies. Trečia, pagal minėto įstatymo 44 straipsnį NTT sprendimai tampa galutiniai, jeigu visi kandidatai jų neapskundė, o tai reiškia, kad netenkama bet kokios veiksmingos jų teisminės kontrolės galimybės.

48 Šiomis aplinkybėmis prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas: kalbant apie iš Sąjungos teisės kylančio reikalavimo užtikrinti valstybių narių teismų ir teisėjų nepriklausomumą laikymąsi, kokią svarbą reikia suteikti tokiems veiksniams, kaip, pirma, už teisėjų atranką atsakingos institucijos nepriklausomumui nuo politinės valdžios ir, antra, konkrečioje valstybėje narėje *ex nihilo* sudarytos teismo kolegijos narių atrankos aplinkybėms, jeigu ši kolegija turi jurisdikciją nagrinėti su Sąjungos teise susijusias bylas.

49 Jeigu būtų nuspręsta, kad tokia teismo kolegija netenkina minėto nepriklausomumo reikalavimo, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia sužinoti, ar Sąjungos teisė turi būti aiškinama kaip įpareigojanti jį netaikyti nacionalinio įstatymo nuostatų, kuriomis, suteikiant šiai teismo kolegijai nurodytą jurisdikciją, užkertamas kelias įgyvendinti jo paties jurisdikciją prireikus nagrinėti pagrindines bylas. Savo nutartyse dėl prašymų priimti prejudicinį sprendimą bylose C-624/18 ir C-625/18 nacionalinis teismas šiuo klausimu pabrėžia, kad turi bendrąją jurisdikciją darbo ir socialinės apsaugos teisės srityje, leidžiančią jam nagrinėti būtent tokius ginčus, kokie kilo pagrindinėse bylose, susijusius su tariamu diskriminacijos dėl amžiaus draudimo darbo srityje pažeidimu.

50 Šiomis aplinkybėmis *Sąd Najwyższy (Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych)* [Aukščiausiasis Teismas (Darbo ir socialinio draudimo bylų kolegija)] nutarė sustabdyti bylų nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prašymus priimti prejudicinį sprendimą.

51 Byloje C-585/18 prejudiciniai klausimai suformuluoti taip:

„1. Ar SESV 267 straipsnio trečia pastraipa, siejama su ESS 19 straipsnio 1 dalimi, 2 straipsniu ir [Chartijos] 47 straipsniu, turi būti aiškinama taip, kad naujai sudaryta valstybės narės paskutiniosios instancijos teismo teisėjų kolegija, kompetentinga nagrinėti skundą padavusio nacionalinio teismo teisėjo bylą, į kurios sudėtį įeina tik tie teisėjai, kuriuos išrinko nacionalinė institucija, turinti užtikrinti teismų nepriklausomumą [(NTT)], bet dėl jos sudarymo tvarkos ir veiklos pobūdžio nesanti nepriklausoma nuo teisėkūros ir vykdomosios valdžios, yra nepriklausomas teismas, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę?

2. Jeigu į antrąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai, ar SESV 267 straipsnio trečia pastraipa, siejama su ESS 19 straipsnio 1 dalimi, 2 straipsniu ir Chartijos 47 straipsniu, turi būti aiškinama taip, kad jurisdikcijos neturinti valstybės narės paskutinės instancijos teismo kolegija, atitinkanti Sąjungos teisėje nustatytus reikalavimus teismui, kuriai yra paduotas skundas byloje, susijusioje su Sąjungos teise, privalo netaikyti nacionalinio įstatymo nuostatų, pagal kurias ji šioje byloje neturi jurisdikcijos?“

52 Bylose C-624/18 ir C-625/18 prejudiciniai klausimai suformuluoti taip:

„1. Ar [Chartijos] 47 straipsnis, siejamas su [Direktyvos 2000/78] 9 straipsnio 1 dalimi, turi būti aiškinamas taip, kad, pateikus valstybės narės paskutinės instancijos teismui skundą dėl diskriminavimo dėl amžiaus draudimo pažeidimo to teismo teisėjo atžvilgiu ir prašymą taikyti reikalavimo užtikrinimo priemones, tas teismas – siekdamas apsaugoti iš Sąjungos teisės kylančias teises, taikydamas nacionalinėje teisėje nustatytas laikinas apsaugos priemones – privalo atsisakyti taikyti nacionalinės teisės nuostatas, suteikiančias jurisdikciją byloje, kurioje pateiktas skundas, to teismo organizaciniam vienetui, kuris neveikia, nes į jį nebuvo paskirti teisėjai?

2. Jeigu teisėjai skiriami į organizacinį vienetą, kuris pagal nacionalinę teisę yra kompetentingas nagrinėti paduotą skundą, ar SESV 267 straipsnio trečia pastraipa, siejama su ESS 19 straipsnio 1 dalimi, 2 straipsniu ir Chartijos 47 straipsniu, turi būti aiškinama taip, kad naujai sudaryta

valstybės narės paskutinės instancijos teismo teisėjų kolegija, kompetentinga pirmąją ir antrąją instanciją nagrinėti skundą padavusio nacionalinio teismo teisėjo bylą, į kurios sudėtį įeina tik tie teisėjai, kuriuos išrinko nacionalinė institucija, turinti užtikrinti teismų nepriklausomumą [NTT], bet dėl jos sudarymo tvarkos ir veiklos pobūdžio nesanti nepriklausoma nuo teisėkūros ir vykdomosios valdžios, yra nepriklausomas teismas, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę?

3. Jeigu į antrąją klausimą būtų atsakyta neigiamai, ar SESV 267 straipsnio trečia pastraipa, siejama su ESS 19 straipsnio 1 dalimi, 2 straipsniu ir Chartijos 47 straipsniu, turi būti aiškinama taip, kad jurisdikcijos neturinti valstybės narės paskutinės instancijos teismo kolegija, atitinkanti Sąjungos teisėje nustatytus reikalavimus teismui, kuriai yra paduotas skundas byloje, susijusioje su Sąjungos teise, privalo netaikyti nacionalinio įstatymo nuostatų, pagal kurias ji šioje byloje neturi jurisdikcijos?“

Procesas Teisingumo Teisme

- 53 Bylos C-585/18, C-624/18 ir C-625/18 buvo sujungtos 2018 m. lapkričio 5 d. Teisingumo Teismo pirmininko sprendimu.
- 54 2018 m. lapkričio 26 d. Nutartimi A. K. ir kt. (C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, nepaskelbta Rink., EU:C:2018:977) Teisingumo Teismo pirmininkas patenkino prašymus priimti prejudicinį sprendimą patekusio teismo prašymą nagrinėti šias bylas pagal pagreitiną procedūrą. Kaip numatyta Teisingumo Teismo procedūros reglamento 105 straipsnio 2 ir 3 dalyse, teismo posėdžio data buvo paskirta nedelsiant, šiuo atveju – 2019 m. kovo 19 d., ir apie ją pranešta suinteresuotiesiems asmenims, kartu įteikiant prašymus priimti prejudicinį sprendimą. Nurodytiems suinteresuotiesiems asmenims buvo nustatytas terminas galimoms rašytinėms pastaboms pateikti.
- 55 2019 m. kovo 19 d. įvyko pirmasis Teisingumo Teismo posėdis. 2019 m. gegužės 14 d. Teisingumo Teismas surengė antrąjį posėdį paprašius NTT, kuri nebuvo pateikusi Teisingumo Teismui rašytinių pastabų, nebuvo atstovaujama per pirmąjį teismo posėdį ir pageidavo būti išklausyta žodžiu, taip pat siekdamas suteikti suinteresuotiesiems asmenims galimybę pasisakyti dėl to, kokią reikšmę šiose bylose gali turėti 2019 m. kovo 25 d. *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas, Lenkija) sprendimas, kuriame NTT įstatymo 9a straipsnis pripažintas atitinkančiu Konstitucijos 187 straipsnio 1 dalies 2 punktą ir 4 dalį.
- 56 Per antrąjį teismo posėdį NTT pateikė 2019 m. gegužės 13 d. Drausmės bylų kolegijos teisėjų susirinkimo nutarimą Nr. 6 su išdėstyta šios kolegijos pozicija dėl šiose sujungtose bylose taikytos procedūros. Šis nutarimas buvo įteiktas teismo posėdyje dalyvavusiems suinteresuotiesiems asmenims ir pridėtas prie bylų medžiagos.
- 57 Lenkijos vyriausybės raštais (juos Teisingumo Teismo kanceliarija gavo 2019 m. liepos 3 ir 29 d.), taip pat 2019 m. rugsėjo 16 d. ir lapkričio 7 d., NTT raštu (jį Teisingumo Teismo kanceliarija gavo 2019 m. liepos 4 d.) ir *Prokurator Generalny* (generalinis prokuroras, Lenkija) raštu (jį Teisingumo Teismo kanceliarija gavo 2019 m. spalio 29 d.) buvo paprašyta atnaujinti žodinę proceso dalį.
- 58 Grįsdama savo prašymą NTT iš esmės nurodo, kad nesutinka su generalinio advokato išvada, kuri, anot jos, grindžiama klaidingu vertinimu ir joje nepakankamai atsižvelgta į argumentus, kuriuos ji pateikė per 2019 m. gegužės 14 d. teismo posėdį. Be to, jos nuomone, Teisingumo Teismas taip pat turėtų iš naujo apsvarstyti galimybę atsižvelgti į ankstesnes NTT rašytines pastabas, kurios jai buvo grąžintos dėl pavėluoto pateikimo.
- 59 2019 m. liepos 3 d. prašyme ir 2019 m. liepos 29 d. ir rugsėjo 16 d. Teisingumo Teismui pateiktuose papildomuose paaiškinimuose Lenkijos vyriausybė taip pat pabrėžia, kad nesutinka su generalinio advokato išvada, nes joje yra tam tikrų prieštaravimų ir ji, kaip matyti iš tam tikrų jos punktų, taip pat

iš jiems analogiškų 2019 m. balandžio 11 d. generalinio advokato išvados byloje *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)* (C-619/18, EU:C:2019:325) punktų, grįsta tariamai klaidingu ankstesnės Teisingumo Teismo jurisprudencijos, visų pirma 2018 m. vasario 27 d. Sprendimo *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117), aiškinimu. Be to, ši vyriausybė teigia, kad generalinio advokato išvadoje yra keli nauji argumentai ir pozicijos, kurie nebuvo pakankamai svarstyti. Atsižvelgiant į jiems būdingą svarbą ir į jų rimtas pasekmes valstybėse narėse galiojantiems įvairiems teisiniams modeliams, pagal kuriuos sudaromos nacionalinės teisėjų tarybos ir skiriami teisėjai, šie elementai pateisina žodinės proceso dalies atnaujinimą, kad visos valstybės narės galėtų pareikšti savo nuomonę šiuo klausimu. Savo 2019 m. lapkričio 7 d. prašyme, kuriam pagrįsti pateiktas 2019 m. rugsėjo 6 d. *Sąd Okręgowy w Krakowie* (Krokvos apygardos teismas, Lenkija) posėdžio protokolas, Lenkijos vyriausybė teigia, jog nurodytas dokumentas verčia baimintis, kad Teisingumo Teismo sprendimas nagrinėjamosiose bylose gali sukelti teisinį nesaugumą Lenkijoje, todėl šis dokumentas atskleidžia naują aplinkybę, kuri gali turėti lemiamos įtakos Teisingumo Teismo sprendimui.

- 60 Galiausiai generalinis prokuroras, daugiausia remdamasis NTT ir Lenkijos vyriausybės jau pateiktais informacija ir argumentais, išdėstytais minėtuose jų 2019 m. liepos 3, 4 ir 29 d. bei 2019 m. rugsėjo 16 d. prašymuose atnaujinti žodinę proceso dalį, laikosi nuomonės, pirma, kad pagrindinių bylų aplinkybės nebuvo pakankamai atskleistos, kaip matyti iš generalinio advokato išvados, antra, kad toje išvadoje pateikta pozicija dėl svarbių aspektų, kurių šalys neapsvarstė, ir, trečia, kad šioje išvadoje remiamasi klaidingu Teisingumo Teismo ankstesnės jurisprudencijos aiškinimu, ir tai tariamai atskleidžia naują aplinkybę, galinčią turėti lemiamos įtakos Teisingumo Teismo sprendimui.
- 61 Šiuo klausimu primintina, kad, pirma, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statute ir Teisingumo Teismo procedūros reglamente šio statuto 23 straipsnyje nurodytiems suinteresuotiesiems asmenims nenumatyta galimybė pateikti pastabų dėl generalinio advokato išvados (2018 m. kovo 6 d. Sprendimo *Achmea*, C-284/16, EU:C:2018:158, 26 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 62 Antra, pagal SESV 252 straipsnio antrą pastraipą generalinis advokatas viešame posėdyje visiškai nešališkai ir nepriklausomai teikia motyvuotą išvadą dėl bylų, kuriose pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statutą jis privalo dalyvauti. Teisingumo Teismo nesaisto nei generalinio advokato išvada, nei ją grindžiantys motyvai. Taigi suinteresuotojo asmens nesutikimas su generalinio advokato išvada, nepaisant to, kokie klausimai joje nagrinėjami, savaime negali būti motyvas, pateisinantis žodinės proceso dalies atnaujinimą (2018 m. kovo 6 d. Sprendimo *Achmea*, C-284/16, EU:C:2018:158, 27 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 63 Vis dėlto Teisingumo Teismas pagal savo Procedūros reglamento 83 straipsnį bet kuriuo momentu, išklaęs generalinį advokatą, gali priimti nutartį dėl žodinės proceso dalies atnaujinimo, jeigu mano, kad neturi pakankamai informacijos arba jeigu baigus žodinę proceso dalį šalis pateikė naują faktą, kuris gali būti lemiamas Teismui priimant sprendimą, arba nagrinėjant bylą reikia remtis argumentu, dėl kurio suinteresuotieji asmenys nepateikė nuomonės.
- 64 Nagrinėjamu atveju Teisingumo Teismas, išklaęs generalinį advokatą, mano, kad po rašytinės proceso dalies ir jo surengtų dviejų posėdžių turi visą sprendimui priimti būtiną informaciją. Be to, jis pažymi, kad šios sujungtos bylos neturi būti nagrinėjamos remiantis suinteresuotųjų asmenų nesvarstytu argumentu. Galiausiai, jo nuomone, jam pateikti įvairūs prašymai atnaujinti žodinę proceso dalį neatskleidė jokios naujos aplinkybės, kuri galėtų turėti įtakos jam priimant sprendimą šiose bylose. Tokiomis aplinkybėmis nėra pagrindo atnaujinti žodinės proceso dalies.
- 65 Galiausiai dėl NTT prašymo, kad Teisingumo Teismas iš naujo atsižvelgtų į jos 2019 m. balandžio 4 d. rašytines pastabas, reikia priminti, kad ši pagrindinės bylos šalis, kuriai, kaip ir kitiems Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 23 straipsnyje nurodytiems suinteresuotiesiems asmenims, buvo pasiūlyta per nustatytą terminą pateikti šias pastabas, sąmoningai to nepadarė per šį terminą, kaip

matyti iš jos 2019 m. kovo 28 d. Teisingumo Teismui skirto rašto. Tokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas šiame proceso etape taip pat negali atsižvelgti į minėtas rašytines pastabas, kurias NTT pateikė pavėluotai ir kurios todėl jai buvo grąžintos.

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo bylose C-624/18 ir C-625/18

- 66 Pirmuoju klausimu bylose C-624/18 ir C-625/18 prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2000/78 9 straipsnio 1 dalis ir Chartijos 47 straipsnis kartu turi būti aiškinami taip, kad valstybės narės paskutinės instancijos teismas, gavęs skundą dėl šioje direktyvoje įtvirtinto diskriminacijos dėl amžiaus draudimo pažeidimo, privalo atsisakyti taikyti nacionalinės teisės nuostatas, pagal kurias jurisdikciją nagrinėti tokį skundą suteikiama padaliniui, kaip antai Drausmės bylų kolegijai, kuris dar nesudarytas, nes jame posėdžiauti turintys asmenys nebuvo paskirti.
- 67 Vis dėlto nagrinėjamu atveju svarbu atsižvelgti į aplinkybę, kad netrukus po to, kai buvo priimtos nutartys dėl prašymų priimti prejudicinį sprendimą bylose C-624/18 ir C-625/18, Respublikos prezidentas paskyrė Drausmės bylų kolegijos teisėjus, todėl ši kolegija jau sudaryta.
- 68 Atsižvelgiant į šią aplinkybę, reikia konstatuoti, kad atsakymas į pirmąjį klausimą bylose C-624/18 ir C-625/18 nebėra svarbus sprendimams, kuriuos prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi priimti šiose dviejose bylose. Būtinumą pateikti tokį atsakymą pateisintų tik faktinis Drausmės bylų kolegijos nesudarymas.
- 69 Pagal suformuotą jurisprudenciją SESV 267 straipsnyje numatyta procedūra yra Teisingumo Teismo ir nacionalinių teismų bendradarbiavimo priemonė, suteikianti Teisingumo Teismui galimybę pateikti nacionaliniams teismams Sąjungos teisės išaiškinimą, būtiną priimti sprendimams tų teismų nagrinėjamose bylose (2013 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Fish Legal ir Shirley*, C-279/12, EU:C:2013:853, 29 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 70 Šiuo aspektu primintina, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateikiamas ne dėl to, kad būtų suformuluotos patariamiosios nuomonės bendro pobūdžio arba hipotetiniais klausimais, o dėl to, kad reikia veiksmingai išspręsti ginčą (2018 m. gruodžio 10 d. Sprendimo *Wightman ir kt.*, C-621/18, EU:C:2018:999, 28 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Jeigu paaiškėja, kad pateiktas klausimas akivaizdžiai nebėra reikšmingas šiam ginčui išspręsti, Teisingumo Teismas turi konstatuoti pagrindo sprendimui priimti nebuvimą (šiuo klausimu žr. 2013 m. spalio 24 d. Sprendimo *Stoilov i Ko*, C-180/12, EU:C:2013:693, 38 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 71 Darytina išvada, kad, kaip nurodė NTT, Lenkijos vyriausybė, Komisija ir kaip, beje, pasiūlė pats prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, iš šio sprendimo 39 punkto matyti, jog Teisingumo Teismas neturi pagrindo sprendimui dėl pirmojo klausimo bylose C-624/18 ir C-625/18 priimti.

Dėl klausimų byloje C-585/18 ir antrojo bei trečiojo klausimų bylose C-624/18 ir C-625/18

- 72 Klausimais byloje C-585/18 ir antruoju bei trečiuoju klausimais bylose C-624/18 ir C-625/18, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar ESS 2 straipsnis ir 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, SESV 267 straipsnis ir Chartijos 47 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad valstybės narės aukščiausiojo teismo kolegija, kaip antai Drausmės bylų kolegija, turinti jurisdikciją nagrinėti su Sąjungos teise susijusias bylas, tenkina Sąjungos teisėje įtvirtintus nepriklausomumo ir nešališkumo reikalavimus, atsižvelgiant į jos įsteigimo

ir jos narių skyrimo sąlygas. Jei taip nėra, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar Sąjungos teisės viršenybės principas turi būti aiškinamas kaip įpareigojantis jį netaikyti nacionalinės teisės nuostatų, pagal kurias jurisdikcija nagrinėti tokias bylas suteikiama minėtai teismo kolegijai.

Dėl Teisingumo Teismo jurisdikcijos

- 73 Generalinis prokuroras pirmiausia teigė, kad Teisingumo Teismas neturi jurisdikcijos priimti sprendimą dėl bylose C-624/18 ir C-625/18 pateiktų antrojo ir trečiojo klausimų, nes šiuose klausimuose nurodytose Sąjungos teisės nuostatose neapibrėžiama sąvoka „nepriklausomas teismas“ ir nėra normų dėl nacionalinių teismų jurisdikcijos ir nacionalinių teisėjų tarybų kompetencijos, todėl šie klausimai priklauso išimtinai valstybių narių kompetencijai, ir Sąjunga jų negali spręsti.
- 74 Vis dėlto reikia konstatuoti, kad generalinio prokuroro pateikti argumentai iš tikrųjų susiję su minėtų Sąjungos teisės nuostatų taikymo sritimi, taigi ir su jų aiškinimu. Toks aiškinimas akivaizdžiai priklauso Teisingumo Teismo jurisdikcijai pagal SESV 267 straipsnį.
- 75 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad valstybių narių teisingumo sistemos organizavimas priklauso šių valstybių narių kompetencijai; vis dėlto įgyvendinamos šią kompetenciją valstybės narės turi laikytis iš Sąjungos teisės joms kylančių įpareigojimų (2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 52 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 76 Antra, generalinis prokuroras nurodė, kad, kalbant apie ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą ir Chartijos 47 straipsnį, Teisingumo Teismas neturi jurisdikcijos nagrinėti šiuos du prejudicinius klausimus taip pat dėl to, kad pagrindinėse bylose ginčijamomis nacionalinės teisės nuostatomis neįgyvendinama Sąjungos teisė ir jos nepatenka į šios teisės taikymo sritį, todėl negali būti vertinamos atsižvelgiant į šią teisę.
- 77 Kalbant pirmiausia apie Chartijos nuostatas, žinoma, reikia priminti, kad vykstant procesui dėl prejudicinio sprendimo priėmimo pagal SESV 267 straipsnį Teisingumo Teismas gali Sąjungos teisę aiškinti tik neviršydamas jam suteiktų įgaliojimų (2016 m. birželio 30 d. Sprendimo *Toma ir Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci*, C-205/15, EU:C:2016:499, 22 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 78 Chartijos taikymo sritis, kiek tai susiję su valstybių narių veiksmais, yra apibrėžta jos 51 straipsnio 1 dalyje, pagal kurią Chartijos nuostatos skirtos valstybėms narėms tais atvejais, kai šios įgyvendina Sąjungos teisę; šioje nuostatoje patvirtinama Teisingumo Teismo suformuota jurisprudencija, pagal kurią Sąjungos teisės sistemoje užtikrinamos pagrindinės teisės gali būti taikomos visais atvejais, kuriuos reglamentuoja Sąjungos teisė, tačiau negali peržengti šių atvejų ribų (2016 m. birželio 30 d. Sprendimo *Toma ir Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci*, C-205/15, EU:C:2016:499, 23 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 79 Nagrinėjamu atveju ir konkrečiai kalbant apie Chartijos 47 straipsnį, reikia pabrėžti, kad pagrindinėse bylose pareiškėjai teigia, kad jų atžvilgiu buvo pažeistas Direktyvoje 2000/78 numatytas diskriminacijos dėl amžiaus užimtumo srityje draudimas.
- 80 Be to, reikia pabrėžti, kad teisė į veiksmingą teisinę gynybą dar kartą patvirtinta Direktyvoje 2000/78, kurios 9 straipsnyje nustatyta, jog valstybės narės užtikrina, kad kiekvienas asmuo, manantis nukentėjęs, nes jam nebuvo taikomas šioje direktyvoje numatytas vienodo požiūrio principas, galėtų ginti savo teises (2019 m. gegužės 8 d. Sprendimo *Leitner*, C-396/17, EU:C:2019:375, 61 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 81 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad šios bylos atitinka Sąjungos teisės reglamentuojamus atvejus, todėl pareiškėjai pagrindinėse bylose gali remtis teise į veiksmingą teisminę apsaugą, kuri jiems užtikrinama pagal Chartijos 47 straipsnį.
- 82 Toliau kalbant apie ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos taikymo sritį svarbu priminti, pirma, kad šia nuostata siekiama užtikrinti veiksmingą teisminę apsaugą „Sąjungos teisei priklausančiose srityse“, neatsižvelgiant į aplinkybes, kuriomis valstybės narės įgyvendina šią teisę, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį (2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 50 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 83 Priešingai, nei šiuo klausimu teigia generalinis prokuroras, aplinkybė, kad byloje, kurioje priimtas 2018 m. vasario 27 d. Sprendimas *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117), nagrinėtų nacionalinių darbo užmokesčio mažinimo priemonių buvo imtasi vykdant reikalavimus pašalinti atitinkamos valstybės narės biudžeto deficito perviršį ir atsižvelgiant į Sąjungos finansinės paramos šiai valstybei narei teikimo programą, neturėjo, kaip matyti iš to sprendimo 29–40 punktų, jokios reikšmės aiškinimui, kuriuo remdamasis Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa taikytina atitinkamoje byloje. Ta išvada buvo grindžiama aplinkybe, kad toje byloje atitinkama nacionalinė institucija, t. y. *Tribunal de Contas* (Audito Rūmai, Portugalija), kaip teismas galėjo priimti sprendimus (tai turėjo patikrinti toje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas) dėl klausimų, susijusių su Sąjungos teisės taikymu ar aiškinimu, taigi ir su šiai teisei priklausančiomis sritimis (2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 51 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 84 Kadangi ginčai pagrindinėse bylose susiję su tariamais Sąjungos teisės nuostatų pažeidimais, pakanka konstatuoti, kad šiuos ginčus turinti institucija turės priimti sprendimą dėl klausimų, susijusių su Sąjungos teisės taikymu ar aiškinimu, kurie dėl šios priežasties patenka į šios teisės taikymo sritį, kaip tai suprantama pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą.
- 85 Galiausiai, kalbant apie Protokolą (Nr. 30) dėl Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos taikymo Lenkijos Respublikai ir Jungtinei Karalystei (OL C 83, 2010, p. 313), kuriuo taip pat remiasi generalinis prokuroras, pažymėtina, kad jis nesusijęs su ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, ir primintina, kad jis nepaneigia Chartijos taikymo Lenkijoje ir juo nesiengiama atleisti Lenkijos Respublikos nuo pareigos laikytis Chartijos nuostatų (2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 53 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 86 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad Teisingumo Teismas turi jurisdikciją šiose bylose aiškinti Chartijos 47 straipsnį ir ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą.

Dėl galimo pagrindo priimti sprendimą nebuvimo

- 87 NTT, generalinis prokuroras ir Lenkijos vyriausybė nurodė, kad 2018 m. gruodžio 17 d. Respublikos prezidentas pasirašė 2018 m. lapkričio 21 d. *Ustawa o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym* (Įstatymas, kuriuo iš dalies keičiamas [naujasis Aukščiausiojo Teismo įstatymas]) (*Dz. U.*, 2018, 2507 pozicija, toliau – 2018 m. lapkričio 21 d. įstatymas); jis įsigaliojo 2019 m. sausio 1 d.
- 88 Iš šio įstatymo 1 straipsnio matyti, kad naujojo Aukščiausiojo Teismo įstatymo 37 straipsnio 1a–4 dalys ir 111 straipsnio 1 dalis yra panaikinamos, o jo 37 straipsnio 1 dalis iš dalies pakeičiama nurodant, kad „*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjai išeina į pensiją, sulaukę 65 metų“. Vis dėlto patikslinama, kad pastaroji nuostata taikoma tik *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjams,

pradėjusiems eiti pareigas po 2019 m. sausio 1 d. *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjams, pradėjusiems eiti pareigas iki šios datos, taikomas ankstesnės 2002 m. lapkričio 23 d. Aukščiausiojo Teismo įstatymo 30 straipsnio nuostatos, kuriose buvo numatytas išėjimas į pensiją sulaukus 70 metų.

- 89 2018 m. lapkričio 21 d. įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad „nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos bet kuris *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) arba *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas) teisėjas, išėjęs į pensiją pagal [naujojo Aukščiausiojo Teismo įstatymo] 37 straipsnio 1–4 dalis arba 111 straipsnio 1 ar 1a dalį, priimamas atgal į pareigas, kurias ėjo [to įstatymo] įsigaliojimo dieną. Laikoma, kad *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) arba *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas) teismo teisėjas nepertraukiamai ėjo savo pareigas.“
- 90 2018 m. lapkričio 21 d. įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad „bylos, iškeltos pagal [naujojo Aukščiausiojo Teismo įstatymo] 37 straipsnio 1 dalį ir 111 straipsnio 1–1b dalis, ir dėl jų iškeltos apeliacinės bylos, nebaigtos nagrinėti šio įstatymo įsigaliojimo dieną, nutraukiamos“, o 2 dalyje nustatyta, kad „bylos dėl pareigas einančio *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) arba *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas) teisėjo darbo santykių nustatymo, susijusios su 2 straipsnio 1 dalyje nurodytais teisėjais, iškeltos ir tebenagrinėjamos šio įstatymo įsigaliojimo dieną, nutraukiamos“.
- 91 NTT, generalinio prokuroro ir Lenkijos vyriausybės teigimu, iš 2018 m. lapkričio 21 d. įstatymo 1 straipsnio ir 2 straipsnio 1 dalies matyti, kad teisėjai pareiškėjai pagrindinėse bylose, išleisti į pensiją pagal dabar panaikintas naujojo Aukščiausiojo Teismo įstatymo nuostatas, buvo visiškai sugrąžinti į pareigas atitinkamuose teismuose, kol pagal anksčiau galiojusias nacionalinės teisės nuostatas jiems sukaks 70 metų, o bet kokia galimybė Respublikos prezidentui pratęsti jų įgaliojimų vykdymo terminą po įprasto pensinio amžiaus taip pat buvo panaikinta.
- 92 Atsižvelgiant į šias aplinkybes ir į tai, kad to įstatymo 4 straipsnyje nurodyta nutraukti bylas dėl tokių ginčų, kokie kilo pagrindinėse bylose, šios neteko dalyko, todėl Teisingumo Teismas nebeturi pagrindo priimti sprendimą dėl nagrinėjamų prašymų priimti prejudicinį sprendimą.
- 93 Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, 2019 m. sausio 23 d. Teisingumo Teismas kreipėsi į prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą, siekdamas išsiaiškinti, ar įsigaliojus 2018 m. lapkričio 21 d. įstatymui šis teismas mano, kad atsakymas į jo prejudicinius klausimus vis dar reikalingas tam, kad jis galėtų priimti sprendimus jo nagrinėjamose bylose.
- 94 2019 m. sausio 25 d. prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teigiamai atsakė į šį kreipimąsi ir nurodė, kad 2019 m. sausio 23 d. nutartimis jis sustabdė generalinio prokuroro pagal 2018 m. lapkričio 21 d. įstatymo 4 straipsnio 1 ir 2 dalis jam pateiktų prašymų nutraukti bylas nagrinėjimą, kol Teisingumo Teismas priims sprendimą šiose bylose.
- 95 Šiame atsakyme prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad atsakymas į minėtose bylose pateiktus klausimus lieka būtinas, kad jis galėtų išspręsti jam kilusias pirmines procesinio pobūdžio problemas, prieš priimdamas sprendimus šiose bylose.
- 96 Be to, kiek tai susiję su pagrindinių bylų esme, 2018 m. lapkričio 21 d. įstatymu siekta ne pašalinti nacionalinės teisės nesuderinamumą su Sąjungos teise, o taikyti laikinąsias priemones, nustatytas Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojos 2018 m. spalio 19 d. Nutartyje *Komisija / Lenkija* (C-619/18 R, nepaskelbta Rink., EU:C:2018:852), patvirtintoje 2018 m. gruodžio 17 d. Teisingumo Teismo nutartimi *Komisija / Lenkija* (C-619/18 R, EU:C:2018:1021). Taigi šiuo įstatymu *ex tunc* nepanaikinamos nei ginčijamos nacionalinės teisės nuostatos, nei jų teisinės pasekmės. Nors pagal šį įstatymą teisėjus pareiškėjus pagrindinėse bylose siekiama sugrąžinti į pareigas po to, kai jie išėjo į pensiją, ir įtvirtinti teisinę fikciją dėl šiuo gražinimu nulemtu nepertraukiamo jų įgaliojimų vykdymo, pagrindinėje byloje pateiktais skundais siekiama įrodyti, kad atitinkami teisėjai niekada nebuvo išėję į

pensiją ir visą šį laikotarpį ėjo pareigas, o tai galima padaryti tik netaikant ginčijamų nacionalinių taisyklių, remiantis Sąjungos teisės viršenybe. Šis skirtumas yra esminis siekiant nustatyti atitinkamų teisėjų statusą, atsižvelgiant į jų gebėjimą imtis teisminių, organizacinių ir administracinių priemonių ir į galimus jų ir *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) tarpusavio reikalavimus dėl darbo santykių ar net dėl galimos drausminės atsakomybės. Pastaruoju klausimu prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžia, kad, remiantis politinės valdžios atstovų pareiškimais, šie teisėjai neteisėtai vykdė teisminius įgaliojimus iki 2019 m. sausio 1 d., kai įsigaliojo 2018 m. lapkričio 21 d. įstatymas.

- 97 Primintina, kad, remiantis suformuota jurisprudencija, tik nacionalinis teismas, nagrinėjantis bylą ir turintis priimti atsakomybę dėl priimtino teismo sprendimo, atsižvelgdamas į konkrečias aplinkybes vertina tiek prejudicinio sprendimo reikalingumą savo sprendimui priimti, tiek Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą. Todėl iš principo Teisingumo Teismas turi priimti sprendimą tuo atveju, kai pateikiami klausimai susiję su Sąjungos teisės nuostatos išaiškinimu (2018 m. gruodžio 10 d. Sprendimo *Wightman ir kt.*, C-621/18, EU:C:2018:999, 26 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 98 Tuo remiantis reikia daryti išvadą, kad klausimams dėl Sąjungos teisės taikoma svarbos prezumpcija. Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti sprendimą dėl nacionalinio teismo pateikto prejudicinio klausimo, tik jeigu akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės nuostatos išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo aplinkybėmis ar dalyku, jeigu problema hipotetinė arba Teisingumo Teismas neturi informacijos apie faktines ir teises aplinkybes, būtinas tam, kad naudingai atsakytų į jam pateiktus klausimus (2018 m. gruodžio 10 d. Sprendimo *Wightman ir kt.*, C-621/18, EU:C:2018:999, 27 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 99 Nagrinėjamu atveju visų pirma svarbu pabrėžti, kad Teisingumo Teismui pateiktais prejudiciniais klausimais ir prašomu Sąjungos teisės išaiškinimu prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti ne tik jo nagrinėjamų bylų, kurios pačios susijusios su kitais Sąjungos teisės klausimais, esmę, bet procesinę problemą, kurią jis turi išspręsti *in limine litis*, nes ji susijusi su paties šio teismo jurisdikcija nagrinėti minėtus ginčus.
- 100 Šiuo klausimu primintina, kad remiantis suformuota jurisprudencija Teisingumo Teismas gali nurodyti nacionaliniam teismui Sąjungos teisės aspektus, galinčius padėti išspręsti jam kilusią jurisdikcijos problemą (1998 m. spalio 22 d. Sprendimo *IN. CO. GE.'90 ir kt.*, C-10/97–C-22/97, EU:C:1998:498, 15 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija; taip pat 2002 m. gruodžio 12 d. Sprendimo *Universale-Bau ir kt.*, C-470/99, EU:C:2002:746, 43 punktas). Taip yra ypač tuomet, kai, kaip nagrinėjamu atveju ir kaip matyti iš šio sprendimo 79–81 punktų, keliama klausimai susiję su tuo, ar nacionalinė institucija, paprastai kompetentinga nagrinėti ginčą, kuriame teisės subjektas remiasi pagal Sąjungos teisę jam suteikta teise, atitinka reikalavimus, kylančius iš teisės į veiksmingą teisminę gynybą, įtvirtintos Chartijos 47 straipsnyje ir Direktyvos 2000/78 9 straipsnio 1 dalyje.
- 101 Kalbant apie 2018 m. lapkričio 21 d. įstatymą, pažymėtina, kad jis nesusijęs su teismų jurisdikcijos nagrinėti pagrindines bylas aspektais, dėl kurių prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi priimti sprendimą ir dėl kurių jis prašo išsiaiškinti Sąjungos teisę.
- 102 Be to, reikia patikslinti, kad aplinkybė, jog pagal nacionalines nuostatas, kaip antai 2018 m. lapkričio 21 d. įstatymo 4 straipsnio 1 ir 2 dalis, reikalaujama nutraukti tokias bylas, kaip pagrindinės, nesant prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo sprendimo dėl pagrindinių bylų nutraukimo ar dėl pagrindo priimti jose sprendimą nebuvimo, iš principo negali paskatinti Teisingumo Teismo padaryti išvadą, kad jis nebeturi pagrindo priimti sprendimą dėl jam pateiktų prejudicinių klausimų.
- 103 Iš tiesų reikia priminti, kad nacionaliniai teismai turi labai plačią diskreciją teikti Teisingumo Teismui klausimus dėl svarbių Sąjungos teisės nuostatų išaiškinimo; ši diskrecija tampa pareiga teismams, kurie priima sprendimus kaip galutinę instanciją, išskyrus tam tikras Teisingumo Teismo jurisprudencijoje pripažintas išimtis. Nacionalinės teisės norma negali būti kliūtis nacionaliniam teismui, atsižvelgiant į

aplinkybes, pasinaudoti minėta diskrecija arba įvykdyti šią pareigą. Ši diskrecija ir ši pareiga iš esmės neatsiejamos nuo SESV 267 straipsnyje nustatytos nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo bendradarbiavimo sistemos ir teismo, kuriam pavesta taikyti Sąjungos teisę, funkcijų, pagal šią nuostatą patikėtų nacionaliniams teismams (2016 m. balandžio 5 d. Sprendimo *PFE*, C-689/13, EU:C:2016:199, 32 ir 33 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

- 104 Taigi tokios nacionalinės nuostatos, kokios nurodytos šio sprendimo 102 punkte, negali sudaryti kliūčių paskutinės instancijos teismo kolegijai, susidūrusiai su klausimu dėl Sąjungos teisės išaiškinimo, neatsiimti Teisingumo Teismui pateiktų prejudicinių klausimų.
- 105 Galiausiai, kalbant apie bylas C-624/18 ir C-625/18, susijusias su darbo santykių išsaugojimu tarp pareiškėjų pagrindinėse bylose, kaip pareigas einančių teisėjų, ir jų darbdavio *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas), reikia pabrėžti, kad iš prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo paaiškinimų, nurodytų šio sprendimo 96 punkte, matyti, kad, atsižvelgiant į visas pasekmes, kylančias iš tokių darbo santykių, galimas pagrindo priimti sprendimą minėto teismo nagrinėjamose bylose nebuvimas netampa akivaizdus vien dėl to, kad įsigaliojo 2018 m. lapkričio 21 d. įstatymo 2 straipsnio 1 dalis.
- 106 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad 2018 m. lapkričio 21 d. įstatymo priėmimas ir įsigaliojimas negali pateisinti Teisingumo Teismo atsisakymo atsakyti į antrąjį ir trečiąjį klausimus bylose C-624/18 ir C-625/18.
- 107 Vis dėlto kalbant apie bylą C-585/18, reikia priminti, kad prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamas skundas paduotas dėl NTT nuomonės, pateiktos per procedūrą, per kurią gali būti priimtas sprendimas pratęsti teisėjo (pareiškėjo pagrindinėje byloje) įgaliojimų vykdymo terminą, jam sulaukus naujai nustatyto 65 metų pensinio amžiaus.
- 108 Reikia konstatuoti, kad iš minėtų prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo pateiktų paaiškinimų nematyti, kad šio skundo dalykas galėtų išlikti, t. y. kalbant konkrečiai, kad nurodyta nuomonė gali išsaugoti savo prasmę, nors vėliau priimtomis nacionalinės teisės nuostatomis panaikintos ir nuostatos, kuriose buvo įtvirtintas šis naujas pensinis amžius, ir nuostatos dėl teisėjo įgaliojimų vykdymo termino pratęsimo procedūros, per kurią ši nuomonė buvo būtina, ir tai leido pareiškėjui pagrindinėje byloje toliau eiti teisėjo pareigas, kol jam sukaks 70 metų, remiantis nacionalinės teisės nuostatomis, galiojusiomis iki panaikintų nuostatų priėmimo.
- 109 Šiomis aplinkybėmis ir atsižvelgiant į šio sprendimo 69 ir 70 punktuose primintus principus Teisingumo Teismas nebeturi pagrindo priimti sprendimą dėl bylose C-585/18 pateiktų klausimų.

Dėl antrojo ir trečiojo klausimų bylose C-624/18 ir C-625/18 priimtinumą

- 110 Lenkijos vyriausybė tvirtina, kad antrasis ir trečiasis klausimai bylose C-624/18 ir C-625/18 yra nepriimtini. Pirma, šie klausimai neturi dalyko, nes atsakymai į juos nėra būtini todėl, kad pagal Civilinio proceso kodekso 379 straipsnio 4 punktą Darbo ir socialinio draudimo bylų kolegijos, pateikusios prašymus priimti prejudicinį sprendimą, nagrinėjamos bylos iškeltos neteisėtai dėl teismų sudėtį ir jurisdikciją reglamentuojančių taisyklių pažeidimo. Nagrinėjamu atveju šioje kolegijoje posėdžiauja trys teisėjai, o naujojo Aukščiausiojo Teismo įstatymo 79 straipsnyje numatyta, kad tokias bylas, kaip pagrindinės, pirmąją instanciją turi nagrinėti vienas teisėjas. Antra, atsakymai į pateiktus klausimus bet kuriuo atveju negalės leisti prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui nagrinėti bylų, priskirtų kitos *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) kolegijos jurisdikcijai, nes priešingu atveju būtų pažeista išimtinė valstybių narių kompetencija teismų organizavimo srityje ir viršyta Sąjungos kompetencija; dėl šios priežasties šie atsakymai neturi reikšmės sprendžiant ginčus pagrindinėse bylose.

- 111 Vis dėlto šie argumentai, susiję su ginčų esme, niekaip negali paveikti pateiktų klausimų priimtinum.
- 112 Iš tiesų minėti klausimai iš esmės susiję būtent su tuo, ar, nepaisant atitinkamoje valstybėje narėje galiojančių nacionalinių teismų jurisdikcijos padalijimo taisyklių, teismas, kaip antai prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, remdamasis šiuose klausimuose nurodytomis Sąjungos teisės nuostatomis, privalo netaikyti šių nacionalinės teisės taisyklių ir prireikus priimti jurisdikciją pagrindinėse bylose. Sprendimas, kuriame Teisingumo Teismas galbūt patvirtins tokios pareigos buvimą, bus privalomas prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui ir visoms kitoms Lenkijos Respublikos institucijoms, ir tam negalės užkirsti kelio vidaus nuostatos dėl bylų iškėlimo neteisėtumo ar jurisdikcijos pasidalijimo, kuriomis remiasi Lenkijos vyriausybė.
- 113 Darytina išvada, kad negalima atsižvelgti į Lenkijos vyriausybės pateiktus prieštaravimus dėl minėtų klausimų priimtumo.

Dėl antrojo ir trečiojo klausimų bylose C-624/18 ir C-625/18 nagrinėjimo iš esmės

- 114 Primintina, kad, kaip matyti iš šio sprendimo 77–81 punktų, tokiais atvejais, kokie susiklostė pagrindinėse bylose, kai pareiškėjai remiasi Direktyvoje 2000/78 įtvirtinto diskriminacijos dėl amžiaus užimtumo srityje draudimo pažeidimu jų atžvilgiu, taikomas ir Chartijos 47 straipsnis, kuriame užtikrinama teisė į veiksmingą teisminę apsaugą, ir minėtos direktyvos 9 straipsnio 1 dalis, patvirtinanti teisę į veiksmingą teisinę gynybą.
- 115 Šiuo aspektu suformuotoje jurisprudencijoje nurodyta, kad nors, nesant atitinkamą sritį reguliuojančių Sąjungos teisės normų, kiekviena valstybė narė savo nacionalinės teisės sistemoje turi paskirti kompetentingus teismus ir nustatyti iš Sąjungos teisės sistemos kylančių asmenų teisių apsaugos priemonių išsamias procesines taisykles, vis dėlto kiekvienu atveju valstybės narės turi paisyti teisės į veiksmingą šių teisių teisminę apsaugą, įtvirtintos Chartijos 47 straipsnyje (šiuo klausimu žr. 1998 m. spalio 22 d. Sprendimo *IN. CO. GE.'90 ir kt.*, C-10/97–C-22/97, EU:C:1998:498, 14 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją; 2008 m. balandžio 15 d. Sprendimo *Impact*, C-268/06, EU:C:2008:223, 44 ir 45 punktus; taip pat 2015 m. kovo 19 d. Sprendimo *E.ON Földgáz Trade*, C-510/13, EU:C:2015:189, 49 ir 50 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 116 Be to, reikia priminti, kad Chartijos 52 straipsnio 3 dalyje numatyta, jog Chartijoje nurodytų teisių, atitinkančių EŽTK garantuojamas teises, esmė ir taikymo sritis yra tokia, kaip nustatyta toje konvencijoje.
- 117 Kaip matyti iš su Chartijos 47 straipsniu susijusių išaiškinimų, į kuriuos, remiantis ESS 6 straipsnio 1 dalies trečia pastraipa ir Chartijos 52 straipsnio 7 dalimi, ją aiškinant turi būti atsižvelgta, Chartijos 47 straipsnio pirma ir antra pastraipos atitinka EŽTK 6 straipsnio 1 dalį ir 13 straipsnį (2016 m. birželio 30 d. Sprendimo *Toma ir Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci*, C-205/15, EU:C:2016:499, 40 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 118 Taigi Teisingumo Teismas turi užtikrinti, kad jo pateiktu Chartijos 47 straipsnio antros pastraipos išaiškinimu būtų garantuojamas toks apsaugos lygis, kuris atitiktų pagal EŽTK 6 straipsnį, kaip jį aiškina Europos Žmogaus Teisių Teismas, suteikiamą apsaugos lygį (2019 m. liepos 29 d. Sprendimo *Gambino ir Hyka*, C-38/18, EU:C:2019:628, 39 punktas).
- 119 Kiek tai susiję su šio 47 straipsnio antros pastraipos turiniu, iš pačios šios nuostatos formuluotės matyti, kad joje įtvirtinta pagrindinė teisė į veiksmingą teisinę gynybą visų pirma reiškia kiekvieno asmens teisę į tai, kad jo byla teisingai išnagrinėtų nepriklausomas ir nešališkas teismas.

- 120 Šis teismų nepriklausomumo reikalavimas, kuris neatsiejamas nuo teismo paskirties, yra teisės į veiksmingą teisminę apsaugą ir pagrindinės teisės į teisingą bylos nagrinėjimą esmė, o ši teisė ypač svarbi, nes yra visų teisių, kurias teisės subjektai turi pagal Sąjungos teisę, apsaugos ir valstybių narių bendrų vertybių, nurodytų ESS 2 straipsnyje, tarp jų teisinės valstybės vertybės, išsaugojimo garantas (2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 58 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 121 Pagal suformuotą jurisprudenciją nepriklausomumo reikalavimas apima du aspektus. Pagal pirmąjį, išorinį, aspektą reikalaujama, kad atitinkama institucija savo funkcijas vykdytų visiškai autonomiškai, jos nesaistytų jokie hierarchijos ar pavaldumo ryšiai, ji negautų jokių nurodymų ar įpareigojimų, taigi būtų apsaugota nuo išorinio poveikio ar spaudimo, kurie gali kelti grėsmę jos narių nepriklausomam sprendimų priėmimui ir turėti įtakos jų sprendimams (2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality (Teismų sistemos trūkumai)*, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 63 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija; taip pat 2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 72 punktas).
- 122 Antrasis, vidinis, aspektas susijęs su nešališkumo sąvoka ir reikalauja vienodai atsiriboti nuo bylos šalių ir jų atitinkamų interesų, susijusių su nagrinėjamos bylos dalyku. Šis aspektas reikalauja objektyvumo ir jokio suinteresuotumo bylos baigtimi nebuvimo, išskyrus siekį, kad ginčas būtų išspręstas griežtai laikantis teisės normų (2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality (Teismų sistemos trūkumai)*, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 65 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija; taip pat 2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 73 punktas).
- 123 Šios nepriklausomumo ir nešališkumo garantijos susijusios su reikalavimu, kad egzistuočių taisyklės, be kita ko, dėl teismo sudėties, jo narių skyrimo, įgaliojimų trukmės ir nusišalinimo, nušalinimo ir atšaukimo priežasčių, kad teisės subjektams nekiltų jokių pagrįstų abejonių dėl to, ar teismui nedaro įtakos išorės veiksniai, ir dėl jo neutralumo, kai susikerta interesai (2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality (Teismų sistemos trūkumai)*, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 66 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija; taip pat 2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 74 punktas).
- 124 Be to, vadovaujantis valdžių padalijimo principu, būdingu teisinės valstybės veikimui, turi būti užtikrintas teismų nepriklausomumas nuo įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžios (šiuo klausimu žr. 2016 m. lapkričio 10 d. Sprendimo *Poltorak*, C-452/16 PPU, EU:C:2016:858, 35 punktą).
- 125 Šiuo aspektu svarbu, kad teisėjai būtų apsaugoti nuo išorinės įtakos ar spaudimo, kurie gali kelti grėsmę jų nepriklausomumui. Šio sprendimo 123 punkte paminėtos taisyklės pirmiausia turi leisti užkirsti kelią ne tik bet kokiai tiesioginei įtakai, daromai teikiant nurodymus, bet ir netiesioginei įtakai, galinčiai pakreipti atitinkamų teisėjų sprendimus kuria nors linkme (šiuo klausimu žr. 2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 112 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 126 Tokį Chartijos 47 straipsnio aiškinimą patvirtina Europos Žmogaus Teisių Teismo jurisprudencija dėl EŽTK 6 straipsnio 1 dalies, pagal kurią šia nuostata reikalaujama, kad teismai būtų nepriklausomi ir nuo šalių, ir nuo vykdomosios bei įstatymų leidžiamosios valdžių (1999 m. gegužės 18 d. EŽTT sprendimo *Ninn-Hansen prieš Daniją*, CE:ECHR:1999:0518DEC002897295, 19 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 127 Remiantis to paties teismo suformuota jurisprudencija, norint nustatyti, ar teismas yra „nepriklausomas“, kaip tai suprantama pagal minėtą 6 straipsnio 1 dalį, reikia atsižvelgti, be kita ko, į jo narių skyrimo tvarką ir jų kadenciją, garantijų nuo išorinio spaudimo buvimą ir į tai, ar institucija sudaro nepriklausomumo išpūdį (2018 m. lapkričio 6 d. EŽTT sprendimo *Ramos Nunes de Carvalho e Sá prieš Portugaliją*, CE:ECHR:2018:1106JUD005539113, 144 punktas ir jame nurodyta

jurisprudencija); pastaruoju aspektu reikia patikslinti, kad kalbama apie pasitikėjimą, kurį demokratinėje visuomenėje teismas turi kelti teisės subjektams (šiuo klausimu žr. 2011 m. birželio 21 d. EŽTT sprendimo *Fruni prieš Slovakiją*, CE:ECHR:2011:0621JUD000801407, 141 punktą).

- 128 Kalbant apie „nešališkumo“ sąlygą, kaip ji suprantama pagal tą pačią 6 straipsnio 1 dalį, pažymėtina, kad pagal Europos Žmogaus Teisių Teismo suformuotą jurisprudenciją ji gali būti vertinama įvairiai: būtent subjektyviai, atsižvelgiant į teisėjo asmeninius įsitikinimus ir elgesį, t. y. tikrinant, ar konkrečioje byloje jis buvo šališkas ir turėjo išankstinį nusistatymą, arba objektyviai – nustatant, ar teismas, atsižvelgiant, be kita ko, į jo sudėtį, pateikė pakankamai garantijų, kad neliktų jokių pagrįstų abejonių dėl jo nešališkumo. Atliekant objektyvų vertinimą turi būti keliamas klausimas, ar, neatsižvelgiant į asmeninį teisėjo elgesį, tam tikros aplinkybės, kurias galima patikrinti, leidžia abejoti jo nešališkumu. Šioje srityje reikšmės gali turėti ir tai, kad tik atrodo, jog tokių aplinkybių yra. Vėl svarbus pasitikėjimas, kurį demokratinėje visuomenėje teismai turi kelti teisės subjektams, visų pirma bylos šalims (žr., be kita ko, 2003 m. gegužės 6 d. EŽTT sprendimo *Kleyn ir kt. prieš Nyderlandus*, CE:ECHR:2003:0506JUD003934398, 191 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją; taip pat 2018 m. lapkričio 6 d. EŽTT sprendimo *Ramos Nunes de Carvalho e Sá prieš Portugaliją*, CE:ECHR:2018:1106JUD005539113, 145, 147, 149 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 129 Europos Žmogaus Teisių Teismas ne kartą yra pabrėžęs, kad šios nepriklausomumo ir objektyvaus nešališkumo sąvokos glaudžiai susijusios, todėl paprastai jas reikia nagrinėti kartu (žr., be kita ko, 2003 m. gegužės 6 d. EŽTT sprendimo *Kleyn ir kt. prieš Nyderlandus*, CE:ECHR:2003:0506JUD003934398, 192 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją; taip pat 2018 m. lapkričio 6 d. EŽTT sprendimo *Ramos Nunes de Carvalho e Sá prieš Portugaliją*, CE:ECHR:2018:1106JUD005539113, 150 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją). Remiantis Europos Žmogaus Teisių Teismo jurisprudencija, tam, kad būtų galima nuspręsti dėl priežasčių, verčiančių baimintis, kad šie nepriklausomumo ar objektyvaus nešališkumo reikalavimai konkrečioje byloje nėra įvykdyti, į konkrečios šalies poziciją reikia atsižvelgti, tačiau ji nevalidina lemiamo vaidmens. Lemiamos reikšmės turi tai, ar konkrečios baimės gali būti laikomos objektyviai pateisinamomis (žr., be kita ko, 2003 m. gegužės 6 d. EŽTT sprendimo *Kleyn ir kt. prieš Nyderlandus*, CE:ECHR:2003:0506JUD003934398, 193, 194 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją; taip pat 2018 m. lapkričio 6 d. EŽTT sprendimo *Ramos Nunes de Carvalho e Sá prieš Portugaliją*, CE:ECHR:2018:1106JUD005539113, 147, 152 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 130 Šioje srityje Europos Žmogaus Teisių Teismas ne kartą yra pabrėžęs, kad nors vykdomosios ir teisminės valdžių atskyrimo principo svarba šio teismo jurisprudencijoje didėja, nei pagal EŽTK 6 straipsnį, nei pagal jokią kitą EŽTK nuostatą valstybės neverčiamos įtvirtinti konkretaus konstitucinio modelio, vienaip ar kitaip reglamentuojančio įvairių valstybės valdžios institucijų santykius ir jų tarpusavio sąveiką; valstybės taip pat neįpareigojamos laikytis vienokios ar kitokios pamatinės teorinės sampratos, nusakančios priimtinas šios sąveikos ribas. Visada reikia atsakyti į klausimą, ar konkrečioje byloje buvo laikytasi EŽTK reikalavimų (žr., be kita ko, 2003 m. gegužės 6 d. EŽTT sprendimo *Kleyn ir kt. prieš Nyderlandus*, CE:ECHR:2003:0506JUD003934398, 193 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją; 2006 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *Sacilor Lormines prieš Prancūziją*, CE:ECHR:2006:1109JUD006541101, 59 punktą; taip pat 2018 m. spalio 18 d. Sprendimo *Thiam prieš Prancūziją*, CE:ECHR:2018:1018JUD008001812, 62 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 131 Nagrinėjamu atveju prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo abejonės iš esmės susijusios su tuo, ar, atsižvelgiant į nacionalinės teisės nuostatas dėl specializuotos institucijos, kaip antai Drausmės bylų kolegijos, sukūrimo ir dėl jai suteiktų įgaliojimų, jos sudėties ir joje posėdžiaujančių teisėjų skyrimo sąlygų ir tvarkos, taip pat į šios institucijos sukūrimo ir jos narių paskyrimo faktines aplinkybes, tokia institucija ir jos nariai atitinka nepriklausomumo ir nešališkumo reikalavimus, kuriuos turi tenkinti teismas pagal Chartijos 47 straipsnį, kai turi priimti sprendimą byloje, kurioje teisės subjektas remiasi žalos jam sukėlusiu Sąjungos teisės pažeidimu, kaip yra šiuo atveju.

- 132 Būtent prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atlikęs būtinus vertinimus, turės priimti galutinį sprendimą šiuo klausimu. Šiuo tikslu reikia priminti, kad pagal SESV 267 straipsnį Teisingumo Teismas turi įgaliojimus ne taikyti Sąjungos teisės nuostatas konkrečiam atvejui, o tik priimti sprendimą dėl Sutarčių ir Sąjungos institucijų priimtų teisės aktų aiškinimo. Vis dėlto pagal suformuotą jurisprudenciją Teisingumo Teismas, remdamasis šiame straipsnyje įtvirtintu teismų bendradarbiavimu ir atsižvelgdamas į bylos medžiagą, gali nacionaliniam teismui pateikti Sąjungos teisės išaiškinimo gaires, kurios jam galėtų būti naudingos vertinant vienos ar kitos šios teisės nuostatos poveikį (2015 m. liepos 16 d. Sprendimo *CHEZ Razpredelenie Bulgaria*, C-83/14, EU:C:2015:480, 71 punktą ir jame nurodyta jurisprudenciją).
- 133 Šiuo klausimu, kiek susiję su Drausmės bylų kolegijos narių skyrimo sąlygomis, iš karto pažymėtina, kad vien dėl to, kad juos paskyrė Respublikos prezidentas, jie netapo nuo jo priklausomi ir negali kilti abejonių dėl jų nešališkumo, jeigu po paskyrimo šioms nariams nedaroma jokio spaudimo ir vykdydami savo pareigas jie negauna jokių nurodymų (šiuo klausimu žr. 2013 m. sausio 31 d. Sprendimo *D. ir A.*, C-175/11, EU:C:2013:45, 99 punktą; taip pat 1984 m. birželio 28 d. EŽTT sprendimo *Campbell ir Fell prieš Jungtinę Karalystę*, CE:ECHR:1984:0628JUD000781977, 79 punktą; 2005 m. birželio 2 d. Sprendimo *Zolotas prieš Graikiją*, CE:ECHR:2005:0602JUD003824002 24 ir 25 punktus; 2006 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *Sacilor Lormines prieš Prancūziją*, CE:ECHR:2006:1109JUD006541101, 67 punktą ir 2018 m. spalio 18 d. Sprendimo *Thiam prieš Prancūziją*, CE:ECHR:2018:1018JUD008001812, 80 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 134 Vis dėlto būtina įsitikinti, kad sprendimų dėl paskyrimo materialinės sąlygos ir procedūrinės taisyklės yra tokios, kad teisės subjektams negalėtų kilti jokių pagrįstų abejonių dėl to, ar atitinkamiems teisėjams po jų paskyrimo nedaroma įtakos išorės veiksniai, ir dėl šių teisėjų neutralumo, kai susikerta interesai (pagal analogiją žr. 2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 111 punktą).
- 135 Šiuo atveju svarbu, kad tos sąlygos ir taisyklės būtų suformuluotos taip, kad atitiktų šio sprendimo 125 punkte primintus reikalavimus.
- 136 Nagrinėjamu atveju reikia pažymėti, kad naujojo Aukščiausiojo Teismo įstatymo 30 straipsnyje nustatytos visos sąlygos, kurias turi įvykdyti asmuo, kad galėtų būti paskirtas šio teismo nariu. Be to, pagal Konstitucijos 179 straipsnį ir naujojo Aukščiausiojo Teismo įstatymo 29 straipsnį Drausmės bylų kolegijos teisėjus, kaip ir kitų šio teismo kolegijų teisėjus, skiria Respublikos prezidentas pasiūlius NTT, t. y. institucijai, kuriai pagal Konstitucijos 186 straipsnį yra pavesta užtikrinti teismų ir teisėjų nepriklausomumą.
- 137 Tokios institucijos dalyvavimas teisėjų skyrimo procedūroje neabejotinai gali prisidėti prie jos objektyvumo užtikrinimo (pagal analogiją žr. 2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 115 punktą; šiuo klausimu taip pat žr. 2018 m. spalio 18 d. Sprendimo *Thiam prieš Prancūziją*, CE:ECHR:2018:1018JUD008001812, 81 ir 82 punktus). Konkrečiai kalbant, vien tai, kad Respublikos prezidento galimybė paskirti *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėją susieta su šiuo tikslu teikiamu NTT pasiūlymu, gali objektyviai apriboti Respublikos prezidento diskreciją įgyvendinant jam šioje srityje suteiktus įgaliojimus.
- 138 Vis dėlto taip būtų tik tuo atveju, jei pati ši institucija būtų pakankamai nepriklausoma nuo įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžių ir nuo institucijos, kuriai ji turi pateikti pasiūlymą dėl paskyrimo (pagal analogiją žr. 2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 116 punktą).

- 139 Iš tiesų tai, kiek NTT yra nepriklausoma nuo įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžių, kai vykdo jai pagal nacionalinės teisės aktus pavestas užduotis kaip institucija, kuriai pagal Konstitucijos 186 straipsnį priskirtas teisėjų nepriklausomumo sergėtojos vaidmuo, gali būti svarbu vertinant, ar jos atrinkti teisėjai atitiks nepriklausomumo ir nešališkumo reikalavimus, kylančius iš Chartijos 47 straipsnio.
- 140 Būtent prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turės patikrinti, ar NTT yra pakankamai nepriklausoma nuo įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžių, atsižvelgdamas į visas svarbias faktines ir teises aplinkybes, susijusias su šios institucijos narių skyrimo sąlygomis ir su tuo, kaip ji praktiškai atlieka savo vaidmenį.
- 141 Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo kelis elementus, dėl kurių, kaip jis mano, kyla abejonų dėl NTT nepriklausomumo.
- 142 Šiuo klausimu pažymėtina, kad nors vienas ar kitas šio teismo nurodytas elementas gali savaime nebūti kritikuotinas ir jam gali būti taikoma valstybių narių kompetencija ir pasirinkimo laisvė, vis dėlto jų derinys, siejamas su aplinkybėmis, kuriomis konkretus pasirinkimas atliktas, gali sukelti abejonų dėl institucijos, turinčios dalyvauti teisėjų skyrimo procedūroje, nepriklausomumo, net jei atskirai nagrinėjami šie elementai nesuteikia pagrindo tokiai išvadai.
- 143 Atsižvelgiant į šią išlygą pažymėtina, kad iš prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nurodytų elementų atliekant tokį bendrą vertinimą reikšmės gali turėti šios aplinkybės: pirma, tai, kad naujos sudėties NTT buvo sudaryta sutrumpinus pareigas ėusių buvusių šios institucijos narių ketverių metų kadenciją; antra, tai, kad penkiolika NTT narių iš teisėjų tarpo anksčiau rinko jų kolegos teisėjai, o dabar juos renka įstatymų leidžiamosios valdžios institucija iš kandidatų, kuriuos gali siūlyti dviejų tūkstančių piliečių arba dvidešimt penkių teisėjų grupė, ir dėl šios reformos NTT narių, kilusių tiesiogiai iš politikų tarpo ir renkamų politikų, skaičius padidėjo iki 23, kai iš viso šioje institucijoje yra 25 nariai; taip pat, trečia, tai, kad skiriant kai kuriuos naujos sudėties NTT narius galbūt buvo padaryta pažeidimų, į kuriuos atkreipia dėmesį prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas ir kuriuos prireikus jis turės patikrinti.
- 144 Atlikdamas minėtą bendrą vertinimą prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat gali pagrįstai atsižvelgti į tai, kaip ši institucija vykdo savo Konstitucinę Teismų ir teisėjų nepriklausomumo sergėtojos užduotį ir kaip naudojasi savo įvairiais įgaliojimais, visų pirma ar ji tai daro taip, kad gali kilti abejonų dėl jos nepriklausomumo nuo įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžių.
- 145 Be to, atsižvelgiant į tai, kad, kaip matyti iš Teisingumo Teismo turimos bylų medžiagos, Respublikos prezidento sprendimams dėl *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų paskyrimo negali būti taikoma teisminė kontrolė, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar NTT įstatymo 44 straipsnio 1 ir 1a dalyse apibrėžta skundo, kurį galima paduoti dėl NTT nutarimo dėl siūlymų skirti eiti šio teismo teisėjo pareigas, apimtis leidžia užtikrinti veiksmingą teisminę tokių nutarimų kontrolę, apimančią bent jau įgaliojimų viršijimo ar piktnaudžiavimo jais, teisės klaidos ar akivaizdžios vertinimo klaidos nebuvimo patikrinimą (šiuo klausimu žr. 2018 m. spalio 18 d. Sprendimo *Thiam prieš Prancūziją*, CE:ECHR:2018:1018JUD008001812, 25 ir 81 punktus).
- 146 Be šio nagrinėjimo, susijusio su sąlygomis, kuriomis buvo paskirti nauji Drausmės bylų kolegijos teisėjai, ir su NTT vaidmeniu šiuo klausimu, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, siekdamas patikrinti, ar ši teisminė institucija ir jos nariai atitinka nepriklausomumo ir nešališkumo reikalavimus, kylančius iš Chartijos 47 straipsnio, galbūt taip pat turės atsižvelgti į įvairius kitus elementus, tiesiogiai apibūdinančius šią instituciją.

- 147 Tai pirmiausia pasakytina apie prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nurodytą aplinkybę, kad pagal naujojo Aukščiausiojo Teismo įstatymo 27 straipsnio 1 dalį būtent šiai institucijai buvo suteikta išimtinė jurisdikcija nagrinėti su *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjais susijusias darbo ir socialinio draudimo bylas, taip pat išėjimo į pensiją bylas, kurias anksčiau nagrinėjo bendrosios kompetencijos teismai.
- 148 Nors ši aplinkybė savaime nėra lemiamą, vis dėlto reikia priminti, kad, konkrečiai kalbant apie ginčus dėl *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų išleidimo į pensiją, kaip antai nagrinėjamus pagrindinėse bylose, jie buvo priskirti Drausmės bylų kolegijos jurisdikcijai tuo pat metu, kai buvo priimtos stipriai ginčytos naujojo Aukščiausiojo Teismo įstatymo nuostatos, kuriose numatyta mažinti *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų pensinį amžių ir taikyti šią priemonę pareigas einantiems šio teismo teisėjams, taip pat suteikti Respublikos prezidentui diskreciją pratęsti šio teismo teisėjų teisminių įgaliojimų vykdymo terminą sulaukus naujai nustatyto pensinio amžiaus.
- 149 Šiuo klausimu reikia priminti, kad 2019 m. birželio 24 d. Sprendime *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)* (C-619/18, EU:C:2019:531) Teisingumo Teismas konstatavo, kad dėl minėtų priemonių priėmimo Lenkijos Respublika pažeidė *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų nepašalinamumą ir nepriklausomumą ir neįvykdė išpareigojimų pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą.
- 150 Antra, šiame kontekste taip pat reikia pabrėžti prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nurodytą aplinkybę, kad pagal naujojo Aukščiausiojo Teismo įstatymo 131 straipsnį Drausmės bylų kolegiją turi sudaryti tik naujai paskirti teisėjai, o tai reiškia, kad į ją negali būti paskirti teisėjai, kurie jau dirba *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas).
- 151 Trečia, pažymėtina, kad nors Drausmės bylų kolegija įsteigta kaip *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) padalinys, atrodo, kad, skirtingai nei kitos šį teismą sudarančios kolegijos, ir, kaip matyti iš naujojo Aukščiausiojo Teismo įstatymo 20 straipsnio, ji turi ypač plačią autonomiją šiame teisme.
- 152 Nors kiekviena iš šio sprendimo 147–151 punktuose nurodytų įvairių aplinkybių savaime ir vertinama atskirai negali sukelti abejonių dėl tokios institucijos, kaip Drausmės bylų kolegija, nepriklausomumo, jų derinys galėtų lemti kitokią išvadą, ypač jei minėtas su NTT susijęs nagrinėjimas atskleistų pastarosios nepriklausomumo nuo įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžių stoką.
- 153 Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, prireikus atsižvelgdamas į konkrečius motyvus ar tikslus, kurie galbūt bus jam pateikti siekiant pateisinti tam tikras ginčijamas priemones, turės įvertinti, ar šio sprendimo 143–151 punktuose nurodytų elementų ir visų kitų tinkamai nustatytų svarbių aplinkybių, kurios taps jam žinomos, derinys gali sukelti teisės subjektams pagrįstų abejonių dėl Drausmės bylų kolegijos atsparumo išoriniams veiksniams, visų pirma įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžių tiesioginei ar netiesioginei įtakai, ir dėl jos neutralumo, kai susikerta interesai, taip pat tai, ar dėl to ši institucija nesukelia nepriklausomumo ir nešališkumo įspūdžio ir dėl to kelia grėsmę pasitikėjimui, kurį demokratinėje visuomenėje teismai turi kelti teisės subjektams.
- 154 Jeigu minėtas teismas padarytų išvadą, kad taip yra, tai reikštų, kad tokia institucija neatitinka iš Chartijos 47 straipsnio ir Direktyvos 2000/78 9 straipsnio 1 dalies kylančių reikalavimų, nes nėra nepriklausomas ir nešališkas teismas, kaip tai suprantama pagal pirmąją iš šių nuostatų.
- 155 Tokiu atveju prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat siekia išsiaiškinti, ar pagal Sąjungos teisės viršenybės principą jis privalo netaikyti nacionalinės teisės nuostatų, pagal kurias jurisdikcija nagrinėti ginčus pagrindinėse bylose suteikiama šiai institucijai.

- 156 Norint atsakyti į šį klausimą, primintina, kad Sąjungos teisei būdinga tai, kad ji yra kilusi iš savarankiško šaltinio, kurį sudaro Sutartys, kad ji viršesnė už valstybių narių teisę, ir tai, kad įvairios jos nuostatos tiesiogiai taikomos nacionaliniams subjektams ir pačioms valstybėms narėms. Dėl šių esminių Sąjungos teisės ypatumų susiformavo struktūrinis tarpusavyje priklausomų principų, normų ir teisinių santykių, siejančių pačią Sąjungą su jos valstybėmis narėmis ir tarpusavyje pačias valstybes nares, tinklas (2019 m. balandžio 30 d. Nuomonės 1/17 (*ES ir Kanados IEP susitarimas*), EU:C:2019:341, 109 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 157 Pagal Sąjungos teisės viršenybės principą Sąjungos teisė laikoma viršesne už valstybių narių teisę (2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Popławski*, C-573/17, EU:C:2019:530, 53 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 158 Taigi pagal šį principą reikalaujama, kad visos valstybių narių institucijos užtikrintų visišką įvairių Sąjungos teisės normų veiksmingumą, o valstybių narių teisė negali pakenkti šių įvairių normų veiksmingumui tų valstybių teritorijoje (2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Popławski*, C-573/17, EU:C:2019:530, 54 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 159 Šiuo klausimu reikia priminti, kad Sąjungos teisę atitinkančio nacionalinės teisės aiškinimo principas, pagal kurį nacionaliniai teismai nacionalinę teisę turi aiškinti kuo labiau atsižvelgdami į Sąjungos teisėje nustatytus reikalavimus, pagrįstas pačia Sutarčių sistema, nes sudaro sąlygas, kad nacionaliniai teismai, nagrinėdami gautas bylas, pagal jiems suteiktą jurisdikciją užtikrintų visišką Sąjungos teisės veiksmingumą (2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Popławski*, C-573/17, EU:C:2019:530, 55 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 160 Be to, pagal viršenybės principą tuo atveju, kai neturi galimybės aiškinti nacionalinės teisės aktų atsižvelgdamas į Sąjungos teisės reikalavimus, nacionalinis teismas, įpareigotas taikyti Sąjungos teisės nuostatas pagal jam suteiktą jurisdikciją, turi pareigą užtikrinti visišką šių nuostatų veiksmingumą, prireikus savo iniciatyva netaikydamas bet kurios, net ir vėliau priimtose, joms prieštaraujančios nacionalinės teisės nuostatos, ir neprivalo pirma prašyti, kad ši nacionalinė nuostata būtų panaikinta teisėkūros arba kitokiomis konstitucinėmis priemonėmis, arba laukti, kol tai bus padaryta (2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Popławski*, C-573/17, EU:C:2019:530, 58 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 161 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad kiekvienas nacionalinis teismas, nagrinėdamas jo jurisdikcijai priklausančią bylą, kaip valstybės narės institucija privalo netaikyti jokios nacionalinės teisės nuostatos, prieštaraujančios Sąjungos teisės normai, kuri yra tiesiogiai veikianti jo nagrinėjamoje byloje (2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Popławski*, C-573/17, EU:C:2019:530, 61 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 162 Dėl Chartijos 47 straipsnio iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad vien šios nuostatos pakanka ir jos nereikia tikslinti Sąjungos ar nacionalinės teisės nuostatomis, kad privatiems asmenims būtų suteikta teisė, kuria galima remtis (2018 m. balandžio 17 d. Sprendimo *Egenberger*, C-414/16, EU:C:2018:257, 78 punktas ir 2019 m. liepos 29 d. Sprendimo *Torubarov*, C-556/17, EU:C:2019:626, 56 punktas).
- 163 Tas pats pasakytina apie Direktyvos 2000/78 9 straipsnio 1 dalį, nes, kaip priminta šio sprendimo 80 punkte, nustatant, kad valstybės narės užtikrina, jog kiekvienas asmuo, manantis, kad jo teisės buvo pažeistos dėl to, kad jam nebuvo taikomas šioje direktyvoje numatytas vienodo požiūrio principas, galėtų ginti savo teises, minėtoje nuostatoje aiškiai patvirtinama teisė į veiksmingą teisinę gynybą toje srityje. Perkeldamos Direktyvą 2000/78 valstybės narės privalo paisyti Chartijos 47 straipsnio, todėl šios direktyvos 9 straipsnio 1 dalyje numatytos teisinės gynybos charakteristikos turi būti nustatytos laikantis šio 47 straipsnio (pagal analogiją žr. 2019 m. liepos 29 d. Sprendimo *Torubarov*, C-556/17, EU:C:2019:626, 55 ir 56 punktus).

- 164 Vadinas, šio sprendimo 160 punkte aptartu atveju nacionalinis teismas, neviršydamas savo įgaliojimų ribų, turėtų suteikti asmenims teisinę apsaugą, kuri jiems numatyta Chartijos 47 straipsnyje ir Direktyvos 2000/78 9 straipsnio 1 dalyje, ir užtikrinti visišką šių straipsnių veiksmingumą, prirėkęs netaikydamas bet kurios jiems prieštaraujančios nacionalinės teisės nuostatos (šiuo klausimu žr. 2018 m. balandžio 17 d. Sprendimo *Egenberger*, C-414/16, EU:C:2018:257, 79 punktą).
- 165 Nacionalinės teisės nuostata, pagal kurią išimtinė jurisdikcija nagrinėti ginčą, kuriame, kaip nagrinėjamu atveju, teisės subjektas remiasi iš Sąjungos teisės sistemos kylančių teisių pažeidimu, suteikiama konkrečiai institucijai, neatitinkančiai iš Chartijos 47 straipsnio kylančių nepriklausomumo ir nešališkumo reikalavimų, iš suinteresuotojo asmens atima bet kokią veiksmingos teisinės gynybos, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2000/78 9 straipsnio 1 dalį, galimybę ir pažeidžia pačią teisės į veiksmingą teisinę gynybą, įtvirtintos Chartijos 47 straipsnyje, esmę (pagal analogiją žr. 2019 m. liepos 29 d. Sprendimo *Torubarov*, C-556/17, EU:C:2019:626, 72 punktą).
- 166 Darytina išvada, kad kai pagal nacionalinės teisės nuostatą jurisdikcija nagrinėti tokius ginčus, kokie kilo pagrindinėse bylose, suteikiama vienintelei institucijai, neatitinkančiai Sąjungos teisėje, visų pirma Chartijos 47 straipsnyje, įtvirtintų nepriklausomumo ir nešališkumo reikalavimų, kita tokių ginčų nagrinėjanti institucija, siekdama užtikrinti veiksmingą teisminę apsaugą, kaip tai suprantama pagal šį 47 straipsnį, ir vadovaudamasi ESS 4 straipsnio 3 dalyje įtvirtintu lojalaus bendradarbiavimo principu, privalo netaikyti šios nacionalinės teisės nuostatos, kad šį ginčą galėtų išnagrinėti nurodytus reikalavimus atitinkantis teismas, kuris turėtų jurisdikciją atitinkamoje srityje, jeigu nurodyta nacionalinės teisės nuostata nebūtų užkirtusi tam kelio; paprastai tai būtų teismas, kuris pagal galiojančius teisės aktus turėjo jurisdikciją tol, kol padarytu teisės akto pakeitimu ji buvo suteikta minėtų reikalavimų neatitinkančiai institucijai (pagal analogiją žr. 2003 m. gegužės 22 d. Sprendimo *Connect Austria*, C-462/99, EU:C:2003:297, 42 punktą ir 2005 m. birželio 2 d. Sprendimo *Koppensteiner*, C-15/04, EU:C:2005:345, 32–39 punktus).
- 167 Be to, kalbant apie ESS 2 ir 19 straipsnius, dėl kurių prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat pateikė klausimų Teisingumo Teismui, reikia priminti, kad pagal ESS 19 straipsnį, kuriame detalizuota ESS 2 straipsnyje įtvirtinta teisinės valstybės vertybė, nacionaliniai teismai ir Teisingumo Teismas turi pareigą užtikrinti visapusišką Sąjungos teisės taikymą visose valstybėse narėse, taip pat teisės subjektams pagal šią teisę suteikiamą teisminę apsaugą (2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 47 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 168 Sąjungos teisėje teisės subjektams numatytų teisių veiksmingos teisminės apsaugos principas, į kurį daroma nuoroda ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje, yra bendrasis Sąjungos teisės principas, šiuo metu įtvirtintas Chartijos 47 straipsnyje, todėl pagal pirmąją iš šių nuostatų visos valstybės narės įpareigojamos numatyti teisių gynimo priemones, būtinas veiksmingai teisminei apsaugai, kaip tai suprantama pagal antrąją nuostatą, Sąjungos teisei priklausančiose srityse užtikrinti (šiuo klausimu žr. 2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 49 ir 54 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 169 Tokiomis aplinkybėmis atskiras ESS 2 straipsnio ir 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos nagrinėjimas, kuris tik patvirtintų šio sprendimo 153 ir 154 punktuose nurodytą išvadą, nėra būtinas siekiant atsakyti į prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimus ir išspręsti jo nagrinėjamus ginčus.
- 170 Galiausiai nagrinėjamu atveju Teisingumo Teismas taip pat neturi aiškinti SESV 267 straipsnio, kuri prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodė savo klausimuose. Nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą šis teismas nepateikė jokių paaiškinimų, kodėl šio straipsnio išaiškinimas galėtų būti svarbus atsakant į pagrindinėse bylose jo nagrinėjamus klausimus. Be to,

Chartijos 47 straipsnio ir Direktyvos 2000/78 9 straipsnio 1 dalies aiškinimo, kuris buvo atliktas šio sprendimo 114–154 punktuose, bet kuriuo atveju pakanka, norint pateikti atsakymą, kuris būtų naudingas šiam teismui priimant sprendimus šiuose ginčiuose.

171 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į antrąjį ir trečiąjį klausimus bylose C-624/18 ir C-625/18 reikia atsakyti:

- Chartijos 47 straipsnis ir Direktyvos 2000/78 9 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiama suteikti išimtinę jurisdikciją spręsti su Sąjungos teisės taikymu susijusius ginčus institucijai, kuri nėra nepriklausomas ir nešališkas teismas, kaip tai suprantama pagal pirmąją iš šių nuostatų. Taip yra tuo atveju, kai objektyvios atitinkamos institucijos įsteigimo sąlygos, jos savybės ir narių skyrimo tvarka gali sukelti teisės subjektams pagrįstų abejonių dėl šios institucijos atsparumo išoriniams veiksniams, visų pirma įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžių tiesioginei ar netiesioginei įtakai, ir dėl jos neutralumo, kai susikerta interesai, taip pat gali lemti, kad ši institucija nesukelia nepriklausomumo ir nešališkumo įspūdžio, ir tai kelia grėsmę pasitikėjimui, kurį demokratinėje visuomenėje teismai turi kelti teisės subjektams. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į visas jam žinomas svarbias aplinkybes, turi nustatyti, ar taip yra tokios institucijos, kaip *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) Drausmės bylų kolegija, atveju.
- Jei tai pasitvirtintų, Sąjungos teisės viršenybės principas turi būti aiškinamas kaip įpareigojantis prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą netaikyti nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurią jurisdikciją nagrinėti pagrindinėse bylose kilusius ginčus turi tik ši institucija, kad šiuos ginčus galėtų nagrinėti teismas, atitinkantis minėtus nepriklausomumo ir nešališkumo reikalavimus, kuris turėtų jurisdikciją atitinkamoje srityje, jeigu nurodyta nacionalinės teisės nuostata nebūtų užkirtusi tam kelio.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

172 Kadangi šis procesas pagrindinių bylų šalims yra vienas iš etapų prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamose bylose, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1. Nėbėra pagrindo priimti sprendimą dėl *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas, Lenkija) *Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych* (Darbo ir socialinio draudimo bylų kolegija) byloje C-585/18 pateiktų klausimų ir bylose C-624/18 ir C-625/18 pateikto pirmojo klausimo.
2. Į bylose C-624/18 ir C-625/18 šio teismo pateiktus antrąjį ir trečiąjį klausimus reikia atsakyti:

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnis ir 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyvos 2000/78/EB, nustatančios vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus, 9 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiama suteikti išimtinę jurisdikciją spręsti su Sąjungos teisės taikymu susijusius ginčus institucijai, kuri nėra nepriklausomas ir nešališkas teismas, kaip tai suprantama pagal pirmąją iš šių nuostatų. Taip yra tuo atveju, kai objektyvios atitinkamos institucijos įsteigimo sąlygos, jos savybės ir narių skyrimo tvarka gali sukelti teisės subjektams pagrįstų abejonių dėl šios institucijos atsparumo išoriniams veiksniams, visų pirma įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžių tiesioginei ar netiesioginei įtakai, ir dėl jos neutralumo, kai susikerta interesai, taip pat gali lemti, kad ši institucija nesukelia nepriklausomumo ir nešališkumo įspūdžio, ir tai kelia grėsmę pasitikėjimui, kurį demokratinėje visuomenėje teismai turi kelti

teisės subjektams. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į visas jam žinomas svarbias aplinkybes, turi nustatyti, ar taip yra tokios institucijos, kaip *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) Drausmės bylų kolegija, atveju.

Jei tai pasitvirtintų, Sąjungos teisės viršenybės principas turi būti aiškinamas kaip įpareigojantis prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą netaikyti nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurią jurisdikciją nagrinėti pagrindinėse bylose kilusius ginčus turi tik ši institucija, kad šiuos ginčus galėtų nagrinėti teismas, atitinkantis minėtus nepriklausomumo ir nešališkumo reikalavimus, kuris turėtų jurisdikciją atitinkamoje srityje, jeigu nurodyta nacionalinės teisės nuostata nebūtų užkirtusi tam kelio.

Parašai.